

Eeva Väisänen

Perintö- ja lahjaverotus ja verosuunnittelu

Opinnäytetyö

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Liiketalouden koulutusohjelma

Syksy 2011

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma
Tekijä(t) Eeva Väisänen	
Työn nimi Perintö- ja lahjaverotus ja verosuunnittelu	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Taloushallinto ja juridiikka	Ohjaaja(t) Matti Haataja Toimeksiantaja Kainuun käräjäoikeus
Aika Syksy 2011	Sivumäärä ja liitteet 51+4
Tämän työn tarkoituksena oli tutkia perintö- ja lahjaverotusta sekä verosuunnittelua. Perintö- ja lahjaverolakiin tuli muutoksia vuoden 2008 alussa. Tällöin verotusta pääasiassa kevennettiin nostamalla perinnön alarajaa ja säädettiin erillinen lahjaveroasteikko, joka on perintöveroasteikkoa tiukempi. Puoliso- ja alaikäisyysvähennyksiin tehtiin korotus ja pienimmän verotettavan lahjan määrää korotettiin. Lakimuutoksen jälkeen perilliset on jaettu kahden veroluokkaan. Vuoden 2009 alusta perintö- ja lahjaverolakia muutettiin siten, että I veroluokkaan kuuluvien verovelvollisten veroprosentteja alennettiin 3 prosenttiyksiköllä kaikissa portaissa. Lukija johdatellaan aiheeseen selvittämällä ensin perintöön liittyviä asioita, kuten lain määräämää perimysjärjestystä, testamenttia, lahjaa ja ennakkoperintöä. Työssä käydään läpi pesänselvitys, perunkirjoitus sekä perinnönjako. Näitä asioita avataan helppolukuisten esimerkkien, niin kuvioiden, luetteloiden, kuin laskelmien avulla. Perintöverotuksessa lukijalle kerrotaan verovelvollisuudesta, veron määräytymisestä ja perintö- ja lahjaveroluokista sekä -asteikoista. Verosuunnittelu puolestaan jakaantuu kolmeen osaan: elinaikaan ajoittuviin vastikkeettomiin luovutustoimiin, kuolinhetkeen ajoittuviin luovutustoimiin ja kuoleman jälkeisiin toimiin. Laskelmat ja esimerkit osoittavat, että verosuunnittelulla ja pienillä teoilla voidaan vaikuttaa niin varallisuuden jakaantumiseen, siitä aiheutuviin perintöriitoihin perillisten kesken kuin verosäästöön. Lahja on kattavin verosuunnittelun keino, ja erityisesti lahjan jakaminen osiin on kannattavaa verojen minimoimiseksi. Tämä opinnäytetyö johdattaa lukijan perintöverosuunnittelun maailmaan ja auttaa jäämistösuunnittelussa alkuun. Ennen käytäntöön ryhtymistä on hyvä tutustua syvemmin lainsäädäntöön ja oikeuskirjallisuuteen, sillä jäämistöasiat ovat maallikolle monimutkaisia. Virheiltä ja riskeiltä välttyään, kun asian kanssa maltetaan edetä harkiten ja ammattilaista apuna käyttäen.	
Kieli	Suomi
Asiasanat	Perintö, lahja, verotus, verosuunnittelu
Säilytyspaikka	☒ Verkkokirjasto Theseus ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Business	Degree Programme Business Administration
Author(s) Eeva Väisänen	
Title Inheritance and Gift Tax and Inheritance Tax Planning	
Optional Professional Studies Financial Administration and Law	Instructor(s) Matti Haataja
	Commissioned by Kainuu District Court
Date Autumn 2011	Total Number of Pages and Appendices 51+4
The objective of this thesis was to study inheritance and gift taxation, as well as tax planning. Inheritance and gift tax law changed at the beginning of 2008 when taxes were reduced mainly by raising the lower limit of inheritance and a separate gift tax scale was introduced making it tighter than the inheritance tax scale. Spouse and underage reductions and the minimum taxable amount of a gift were raised. After the law amendments heirs are divided into two tax classes. Since the beginning of 2009 the tax rates of the first class of taxpayers have been reduced by three percent at all levels. The reader will get familiar with the topic first by defined issues related with inheritance, e.g. order of succession, will, gift and advancement. The thesis will go through estate administration, estate inventory and the distribution of the estate. These things are dealt with using easily readable examples, such as illustrations, lists and calculations. The inheritance chapter tells the reader about tax liability, how the tax will be determined and estate and gift tax classes and scales. Tax planning will be divided into three parts: transfer operations that occur when the person leaving an inheritance still lives, transfer operations that occur at death and transfer operations that occur after death. Calculations and examples show that tax planning and insignificant acts can have an influence on the distribution of wealth, inheritance disagreements among the heirs, as well as tax savings. The gift is the most extensive tool in tax planning and especially dividing the gift to portions is profitable in order to minimize taxes. This thesis introduces the reader to the world of estate tax planning, and gives some tools to start planning the estate and the distribution of the estate. Before taking any measures it is recommended to study the legislation and legal literature because these issues are complicated for ordinary people. Mistakes and risks will be avoided with patient planning and using professional help.	
Language of Thesis finnish	
Keywords	Inheritance, gift, taxing, tax planning
Deposited at	☒ Electronic library Theseus ☒ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 PERINTÖ JA TESTAMENTTI	3
2.1 Perintö	3
2.2 Testamentti	6
2.2.1 Testamentin tekeminen	7
2.2.2 Keskinäinen testamentti	8
2.3 Lahja ja ennakkoperintö	8
3 PESÄNSELVITYS JA PERINNÖNJAKO	12
3.1 Kuolinpesän hallinnosta	12
3.2 Pesänselvitys	13
3.3 Perunkirjoitus	13
3.4 Perinnönjako	17
4 PERINTÖ- JA LAHJAVEROTUS	22
4.1 Yleistä perintö- ja lahjaverotuksesta	22
4.2 Perintö- ja lahjaveroluokat ja -asteikot	23
4.3 Veron määräytyminen ja maksuunpano	27
5 VEROSUUNNITTELU	30
5.1 Elinaikaan ajoittuvat vastikkeettomat luovutustoimet	31
5.2 Kuolinhetkeen ajoittuvat luovutustoimet	40
5.3 Kuoleman jälkeiset toimet	43
6 PÄÄTELMÄT	49
LÄHTEET	51
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on tehty toimeksiantona Kainuun käräjäoikeudelle. Työn tarkoituksena on tutkia, kuinka verotus vaikuttaa perinnön saajaan ja kuinka verotukseen voidaan vaikuttaa ennakkoon perintöverosuunnittelulla. Pääsääntöisesti mitä aikaisemmin verosuunnittelun aloittaa, sitä paremman veroedun siitä voi saada. Elinaikana tehdyt toimet ovat niin perittävän kuin perinnön saajan kannalta ihanteellisin ratkaisu.

Nykyisin suomalaisten tietoisuuteen on tullut, kenties vuoden 2008 ja 2009 lakimuutoksen aikaansaaman mediamylläkin myötä, perintöveron suuri merkitys. Vuoden 2008 alusta voimaan tullut laki pääasiassa kevensi verotusta, kun perinnön alarajaa nostettiin. Tällöin säädettiin erillinen lahjaveroasteikko, joka on perintöveroasteikkoa huomattavasti tiukempi. Puoliso- ja alaikäisyysvähennyksiin tehtiin korotus ja lakimuutoksen jälkeen perilliset on jaettu kahteen veroluokkaan. Vuoden 2009 alusta perintö- ja lahjaverolakia muutettiin muun muassa siten, että I veroluokkaan kuuluvien verovelvollisten veroprosentteja alennettiin 3 prosenttiyksiköllä kaikissa portaissa.

Ihmiset ovat alkaneet suunnitella aikaisempaa enemmän tulevaa perinnönjakoa prosesseineen ja veroineen. Kuka nyt haluaisikaan maksaa veroa toistamiseen jo kerran verotetuista varoista ja omaisuudesta? Uusioperheet ovat yleistyneet ja näin ollen myös perhe- ja sukulaisuussuhteet ovat monimutkaisempia kuin vuosikymmeniä sitten. Enää ei ole pelkästään ydinperheitä, joihin kuuluu äiti, isä ja lapset. Tämä on aiheuttanut myös pään vaivaa perillisille, jotka ovat olleet asian kanssa tekemisissä ensimmäistä kertaa. Aihe on ajankohtainen sekä itseäni että kaikkia kansalaisia koskettavana asiana.

Opinnäytetyössä tuodaan mahdollisimman helppolukuisesti perinnönjakoprosessin vaiheet esille ja perehdytään syvällisemmin perintöverotukseen. Ennen verotukseen syventymistä esitellään siis perillispiiri, testamentti, lahja ja selvitetään kuinka pesänselvitys, perunkirjoitus ja itse perinnönjako tapahtuu. Työssä esitellään monipuolisia käytännön esimerkkejä niin laskelmien kuin kuvioidenkin kautta. Esimerkkien avulla sivutaan myös uusioperheiden perillisuhteita ja tätä kautta määräytyviä perintöveroluokkia. Perintöverotus-kappale kertoo verovelvollisuudesta, veron määräytymisestä ja perintö- ja lahjaveroluokista sekä -asteikoista. Verosuunnittelu puolestaan jakaantuu kolmeen osaan: elinaikaan ajoittuviin vastikkeettomiin luovutustoimiin, kuolinhetkeen ajoittuviin luovutustoimiin ja kuoleman jälkeisiin toimiin.

Laskelmat ja esimerkit osoittavat, että verosuunnittelulla ja pienillä teoilla voidaan vaikuttaa niin varallisuuden jakaantumiseen, siitä aiheutuviin perintöriitoihin perillisten kesken kuin verosäästöön.

Tässä työssä ei käydä läpi sukupolvenvaihdosta ja maatilán jakoa, sillä siitä saisi laadittua aiheen laajuuden vuoksi yhden opinnäytetyön. Myös vakuutuksista ja perintöverotuksesta on jo olemassa oleva opinnäytetyö, joten vakuutuksista perintöveron vaikutukseen todetaan lyhyesti. Alaikäisellä ja edunvalvonnan alaisella henkilöllä on perinnönjaossa oma asemansa, joka on käytännössä otettava huomioon. Tässä työssä ei ole otettu huomioon näitä erikoiseikkoja.

Työn perimmäinen tarkoitus on herättää lukija miettimään asiaa oman perheen kohdalla. Mikäli omaisuutta on kertynyt vähäinenkin määrä, olisiko aiheellista harkita viimeistä tahtoa ja laatia testamentti kaiken varalta. Vaihtoehtoisesti voi lahjoittaa mahdollisille lapsille ja lastenlapsille vaikkapa rahalahjoja. Tämä opinnäytetyö on vain johdatusta vaikeaselkoiseen perintöoikeuteen ja perintö- ja lahjaverotukseen, joten lukijaa kehoitetaan tutustumaan lainsäädäntöön ja käytäntöön ennen toimiin ryhtymistä. Suositeltavaa on myös hyödyntää asiantuntijan ammatillista osaamista, sillä aina on olemassa riskinsä toimilla, joilla tähdätään minimoimaan perintöveroseuraamukset.

2 PERINTÖ JA TESTAMENTTI

Laissa perintö-käsitettä ei ole määritelty, mutta perintökaaren mukaan voi periä se henkilö, joka elää perittävän kuollessa (Perintökaari 1:1 §). Henkilön kuollessa hänen omaisuutensa siirtyy uudelle omistajalle. Omistusoikeus perittävän omaisuuteen voidaan saavuttaa joko perintöoikeuden tai testamentin nojalla. (Lindholm 2010, 12.)

2.1 Perintö

Perinnön jakamisen pääperiaate on, että lähin perillistaho saa koko perinnön. Mikäli perittävä ei ole tehnyt testamenttia, saavat perilliset laillisen perimysjärjestyksen mukaisesti perittävälle kuuluneen omaisuuden perintönä. Oikeus periä syntyy sukulaisuuden läheisyyden mukaan. (Puronen 2008, 16.)

Perimysjärjestys, joka laissa on määrätty, muodostuu kolmesta parenteelista. Parenteelit ovat toisensa poissulkevia eli yksikin elossa oleva ensimmäiseen parenteeliin kuuluva perillinen saa koko perinnön ja sulkee pois siis toisen ja kolmannen parenteelin. Samoin jos ensimmäiseen parenteeliin kuuluvia perillisiä ei ole, menee perintö vain toiseen parenteeliin. Pääsääntöisesti vain se henkilö perii, joka on elossa perittävän kuollessa. Kuitenkin ennen perittävän kuolemaa siitetty lapsi perii, edellyttäen että lapsi syntyy elävänä. (Norri 2010, 81.)

Ensimmäisen parenteelin muodostavat rintaperilliset, joita ovat aviolapset ja heidän jälkeläisensä sekä ottolapset. Rintaperillisiä ovat lain mukaan tunnustetut lapset, lapset, joiden osalta tuomioistuin on vahvistanut isyyden, kihlalatset eräin edellytyksin ja väkisinmaaten siitetyt lapset. Jälkeläisiä koskee sijaisperimys-oikeus, mikä tarkoittaa sitä, että kuolleen rintaperillisen tilalle tulee perinnönsaajaksi hänen elossa oleva rintaperillisensä, ja jokainen haara saa yhtä suuren osan perinnöstä. (Puronen 2008, 16 - 17.)

Esimerkki. Anterolla oli kolme lasta, joista yksi, Risto, on kuollut vuosi sitten. Ristolla on kaksi lasta. Anteron kuoltua Ristolle kuuluva varallisuus menee hänen lapsilleen.

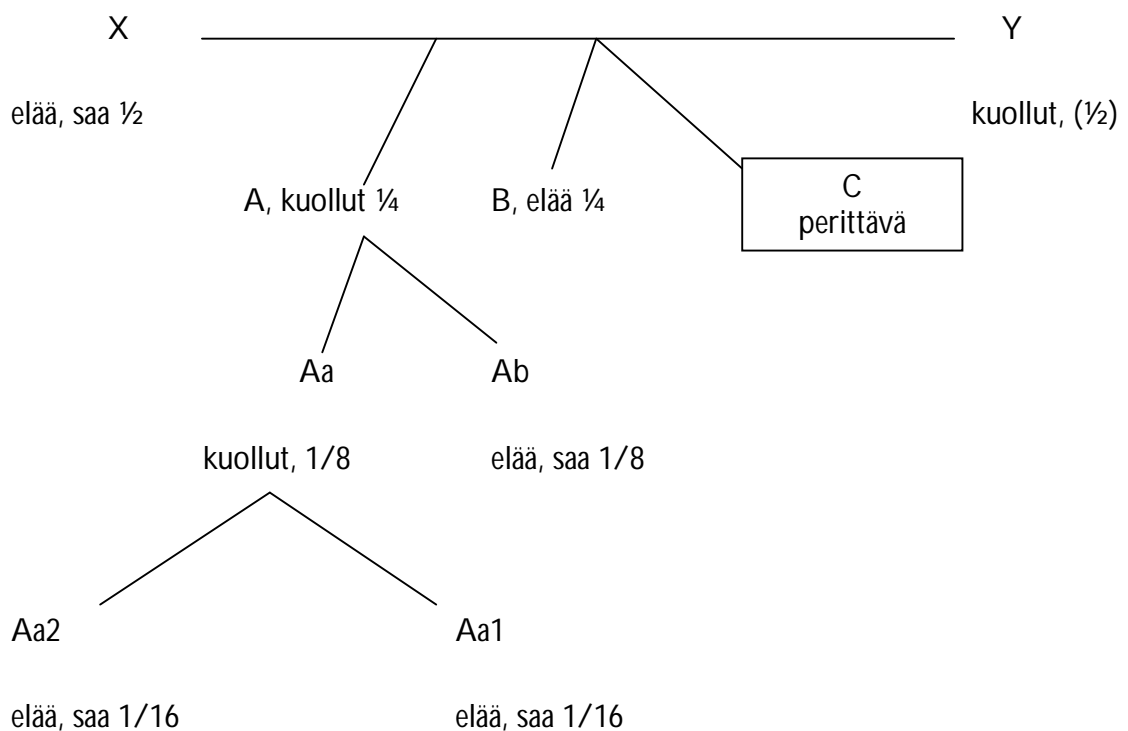
Jos perittävältä ei jäänyt lainkaan rintaperillisiä, leski perii hänet (Puronen 2008, 17). Lapsettomat aviopuolisot sijoittuvat perillisinä täten ensimmäisen ja toisen parenteelin väliin.

Puolison perintöoikeuteen ei vaikuta mahdollinen olemassa oleva avioehto, vaan hän saa aina avio-oikeuden mukaisen osan. (Norri 2010, 90.)

Lesken kuoltua omaisuus jaetaan ensiksi kuolleen puolison perillisten ja lesken perillisten kesken. Mikäli ensin kuolleen puolison perillisiä ei ole lesken kuollessa elossa, menee koko perintö lesken perillisille. Avopuoliso ei peri. (Puronen 2009, 31.)

Esimerkki. Aatami ja Bertta olivat lapseton aviopari. Aatami kuoli vuonna 2008. Aatamin ja Bertan varallisuudet olivat yhtä suuret ja molempien varallisuus oli 150 000 euroa. Aatami ei ollut koskaan tehnyt testamenttia. Bertta peri kuolleen puolisonsa varallisuuden. Tässä vaiheessa Aatamin sisarukset eivät perineet Aatamia. Aatamin sisarukset saavat heille kuuluvan perinnön vasta Bertan kuoltua, olettaen että Aatamin vanhemmat ovat jo kuolleet.

Toisen parenteelin muodostavat perittävän vanhemmat sekä heidän rintaperillisensä. Sisar- ja velipuolet jälkeläisineen perivät heidän vanhemmilleen kuuluneet osat. (Norri 2010, 92.) Myös toisessa parenteelissa perimys etenee sukuhaaroittain ja jokaista sukuhaaraa koskee rajaton sijaisperimysoikeus. Kuvio 1 selventää vanhempien ja sisarusten perimysoikeutta sekä sijaisperimysoikeutta.

Kuvio 1. Perinnön jakaantuminen toisessa parenteelissa (Aarnio & Kangas 2009, 129)

Parenteelijärjestelmä rakentuu pääosin staattisen perhemallin varaan: perusolettama on, että ihminen solmii yhden avioliiton eläessään ja että kaikki lapset syntyvät tuon yhden avioliiton lapsina. Tänä päivänä on tavallista, että solmitaan useampi avioliitto, ja lapset voivat syntyä joko moneen avioliittoon tai jopa niiden ulkopuolelle. Kuten edellä on jo mainittu, toinen parenteeli sisältää erityissäännöksen puolisuokusten perillisten perillisasemasta, jonka mukaan perittävän sisar- ja velipuolilla on sama perimysoikeus kuin täysveljillä ja -sisarilla. Veli- ja sisarpuolten oikeutta periä on rajoitettu vain siten, etteivät he peri yhdessä täysveljien ja täys-sisarten kanssa. (Aarnio & Kangas 2009, 130 - 131.)

Esimerkki. Perittävä P:n vanhemmat, X ja Y, ovat kuolleet. P:ltä on jäänyt täysveli A ja velipuoli C. Vanhemmille kuulunut jäämistö jaetaan siis A:n ja C:n kesken. Jaettaessa X:lle kuuluvaa osuutta, C:tä ei oteta huomioon, koska hän ei ole X:lle sukua. A saa täten X:lle kuuluvan osuuden. Koska C on Y:n poika, ja täten sukua, Y:lle kuuluvaa osuutta jaettaessa se jaetaan A:n ja C:n kesken puoliksi. Kaiken kaikkiaan A:n osuus jäämistöstä on $\frac{3}{4}$ ja C:n osuus $\frac{1}{4}$. Jos X, Y ja A ovat kaikki kuolleet, saa C yksin koko P:n jäämistön.

Ellei elossa ole ensimmäiseen tai toiseen parenteeliin kuuluvia perillisiä, menee perintö kolmanteen parenteeliin. Tähän kuuluvat isovanhemmat ja heidän lapsensa. Sijaisperimysoikeus on siis rajoitettu ja perintöoikeus on isovanhempien lisäksi tädeillä, enoilla ja sedillä. Serkut eivät siis peri. (Norri 2010, 92.)

Puolisuokusten perintöoikeus vaikuttaa myös kolmannessa parenteelissa. Esimerkiksi jos isä on ollut aikaisemmin jo naimisissa, josta hänellä on lapsi, tämä saa isän sukuhaaralle tulevan perinnön ennen äidin sukuhaaralle tulevaa perintöä siinä tapauksessa, että isovanhemmat ja isänveli tai -sisar ovat kuolleet. (Aarnio & Kangas 2009, 133.)

Ellei perittävältä jäänyt ketään edellä lueteltua sukulaista, tai ellei hän ollut tehnyt testamenttia, perintö menee valtiolle. Perittävältä jäänyt omaisuus voidaan luovuttaa valtion toimesta edelleen esimerkiksi perinnönjättäjän kunnalle, missä hän viimeksi asui tai kaukaisemmalle sukulaiselle. (Puronen 2009, 19.)

Perinnönjättäjän jäämistöä kutsutaan yleisesti kuolinpesäksi. Mikäli perinnönjättäjällä oli lapsia, kuolinpesä jakaantuu kahteen yhtä suureen osaan: vapaaosaan ja lakiosaan. Lakiosa on siis puolet pesästä ja menee lain mukaan rintaperillisille. Testamentilla voidaan määrätä vain siis vapaaosasta. Lakiosaa on kuitenkin vaadittava. Lakiosaa loukkaava testamentti voi olla

pätevä, mikäli lakiosaa ei vaadita. Lakiosa on siis kaikilla perittävän lapsilla ja lakiosaa koskee sijaisperimys oikeus, eli kuolleen lapsen lakiosa kuuluu hänen lapselleen. (Norri 2010, 398.)

Esimerkki. Nestorilla on viisi lasta. Hänen varallisuuden arvo on 500 000 euroa. Kunkin lapsen perintöosuuden arvo on 100 000 euroa. Lakiosa on täten 50 000 euroa. Nestori voi testamentata varallisuutensa esimerkiksi siten, että neljä hänen lapsistaan saa kukin vain lakiosan 50 000 euroa ja yksi lapsista saa loput eli 300 000 euroa.

2.2 Testamentti

Testamentti on oikeustoimi, jolla ihminen määrää omaisuutensa jakaantumisesta hänen kuolemansa jälkeen. Testamentin perustunnusmerkit ovat kuolemanvaraisuus, vastikkeettomuus ja yksipuolisuus. Kuolemanvaraisuudella tarkoitetaan, että sen vaikutukset alkavat testamentin tekijän kuoltua. Testamentin saaja ei suorita saamastaan omaisuudesta vastiketta ja testamenttaajalla on yksipuolinen oikeus muuttaa tai peruuttaa laatimansa jälkisaädös. (Puronen 2008, 20, 22.)

Testamentit jaetaan yleisjälkisaädöksiin ja erityisjälkisaädöksiin eli legaatteihin. Yleistestamentin katsotaan tuovan saajalleen samantyyppisen aseman kuin perilliselle. Legaatti on puolestaan määritelty etuuskohtaisesti ja se voi kohdistua tiettyyn esineeseen, oikeuteen tai arvomäärään. Testamenttiluokittelu voi perustua myös testamentinsaajan määräämisvallan laajuuteen. Tällöin testamentit jaotellaan seuraavasti: täysi omistusoikeustestamentti, rajoitettu omistusoikeustestamentti, hallinta- eli käyttöoikeustestamentti ja tuotto-oikeustestamentti. (Puronen 2009, 33 - 34.)

Omistusoikeustestamentti antaa saajalle rajoittamattoman omistusoikeuden. Rajoitetussa omistusoikeustestamentissa saajan omistusoikeutta on rajoitettu siten, että hän ei omaa oikeutta määrätä täysin vapaasti testamentatusta omaisuudesta, koska omaisuudelle on testamentissa määrätty perättäissaanto. Yleisimmin perättäissaanto liittyy puolisoitten kesken tehtyihin testamentteihin. Verotuksessa rajoitetusta omistusoikeudesta puhuttaessa, testamentissa annetaan eri henkilöille omistus- ja hallintaoikeus omaisuuteen. (Puronen 2009, 34.)

Hallintaoikeustestamentissa saajalle annetaan vain käyttöoikeus tiettyyn esineeseen ja omistusoikeus on tällöin toisella henkilöllä. Hallintaoikeustestamentti esiintyy tavallisimmin

avio- ja avopuolisoiden välisenä testamenttina. Hallintaoikeus esineeseen ei aiheuta perintöveroseuraamuksia. Hallintaoikeustestamentista puhutaan yleisesti verotuksessa, mutta jäämistöoikeuden puolella voidaan käyttää myös nimitystä käyttöoikeustestamentti. (Puronen 2009, 35.)

Tuotto-oikeustestamentti määrää saajalleen koron, osingon tai muun toistuvaisluonteisen tuoton. Omistusoikeus on tässäkin tapauksessa jollakin toisella henkilöllä. Perintö- ja lahjaverotuksessa edellä mainitunlainen toistuvaisetu on verovapaata. Sekä hallintaoikeuden että tuotto-oikeuden verotus toimitetaan tuloverotuksena. (Puronen 2009, 35.)

2.2.1 Testamentin tekeminen

Testamentin voi tehdä 18 vuotta täyttänyt tai alle 18-vuotias naimisissa oleva tai ollut henkilö. Testamentin tekijältä vaaditaan riittävää ymmärrystä eli tervejärkisyyttä. Testamentin tekijän ei tarvitse saattaa testamenttia kenenkään muun tietoon näin halutessaan. Testamentti on laadittava itse, eikä valtakirjaa voi käyttää ja se on laadittava määrämuotoisena ollakseen pätevä. Testamenttia voidaan muuttaa tai peruuttaa koska tahansa. Testamenttia rajoittaa rintaperillisten lakiosa. Testamentti koskee tekijänsä kuolinhetkistä omaisuutta ja sen vaikutukset tulevat voimaan kuolinhetkellä. (Norri 2010, 103 - 104.)

Testamentin muotovaatimuksista on säädetty perintökaaren 10 luvussa. Sen on oltava kirjallisesti laadittu kahden todistajan samanaikaisesti läsnä ollessa. Todistajien on tiedettävä kyseessä olevan asiakirjan olevan testamentti, mutta sisällöstä heille ei ole välttämätöntä kertoa. Todistajien on oltava esteettömiä toimimaan asemassaan, ja esteellisiä ovat muun muassa kaikki lähisukulaiset. Todistajat antavat testamenttiin todistuslausuman allekirjoituksillaan. (Puronen 2009, 179 - 180.)

Testamentin saajana voi pääsääntöisesti olla vain henkilö, joka elää testamentintekijän kuolinhetkellä. Toissijaisena omaisuuden saajana voi olla elävän henkilön tulevaisuudessa syntyvät lapset. Esimerkiksi jos maatilan vanha isäntä haluaa säilyttää maatilan suvussa, hän voi määrätä omaisuuden ensisijaiseksi saajaksi hänen poikansa, toissijaiseksi saajaksi pojanpoikansa ja kolmassijaiseksi saajaksi pojanpoikansa lapset, jotka siis syntyvät vasta vanhan isännän kuoleman jälkeen. (Norri 2010, 105 - 106.) Testamentista on malli liitteessä (LIITE 1).

2.2.2 Keskinäinen testamentti

Avioliitossa olevien henkilöiden ja lesken testamenttausvalta on monimutkaisempaa kuin yksinäisen henkilön testamenttausvalta. On kuitenkin yleistä, että avioliitossa olevat henkilöt tekevät keskinäisen testamentin. Keskinäisen testamentin voivat tehdä aviopuolisoiden lisäksi myös muut toisilleen läheiset henkilöt. Keskinäisellä testamentilla tarkoitetaan keskinäistä määräystä, että heistä se joka elää toisen jälkeen, saa pitää molempien omaisuuden. Yleisimmin keskinäiset testamentit ovat keskinäinen omistusoikeustestamentti ja keskinäinen hallinto-oikeustestamentti. (Norri 2010, 107, 149.)

Määräyksiä on aina harkittava huolella, ja etenkin jos puolisoilla on lapsia eri avioliitoista, on toissijaismääräyksen huolellinen suunnitteleminen tarpeellista. Keskinäisessä testamentissa on kaksi erillistä testamenttia, jotka ovat toisiinsa riippuvuussuhteessa. Testamentin tarkoitus on säilyttää pesä koskemattomana ja näin ollen lykätä jako tapahtuvaksi, kunnes kumpikin kuolee. Keskinäisistä testamenteista ainoastaan toinen tulee sovellettavaksi: ensiksi kuolleen puolison jälkehenelävän hyväksi. Keskinäinen testamentti voi määrätä ensijaisesti omaisuuden jäävän sille, joka elää kauemmin ja toissijaisesti määrätä, miten omaisuus jaetaan molempien kuoltua. (Norri 2010, 149 - 150.) Esimerkki keskinäisestä testamentista on liitteessä (LIITE 2).

2.3 Lahja ja enakkoperintö

Perintö- ja lahjaverotuksessa enakkoperintö on lahja, vaikka itse käsitettä laissa ei määritelläkään. Lahjan käsite on perimmiltään yksityisoikeudellinen, mutta ongelma on, ettei lahjan määrittelyä ole yksityisoikeudenkaan normistossa. Niinpä käytäntö on piirtänyt siviilioikeudellisen lahjan perustunnusmerkit, joita yleensä ovat seuraavat neljä:

- 1 Vastikkeeton varallisuus siirtyy henkilöltä toiselle.
- 2 Varallisuuden luovutuksen seurauksena vastaanottajan varallisuus lisääntyy ja vastaavasti antajan varallisuus vähenee.
- 3 Luovutustoimi on vapaaehtoinen.
- 4 Luovutukseen sisältyy lahjoittamistahto. (Puronen 2009, 36 - 37.)

Nykyisin perintövero- ja lahjaveroasteikot on eriytetty. Lahjaa verotetaan voimakkaammin kuin perintöä ja jokainen lahjoitus verotetaan yksittäisen lahjansaajan kohdalla erikseen. Verotukseen huomiota kiinnittäessä on hyvä tehdä laskelmia perintö- ja lahjaverolain pohjalta. (Norri 2010, 252.)

Perintö- ja lahjaverolain 16 §:n mukaan ”perintöverotusta toimitettaessa pesän varoihin on lisättävä lahja, joka perintökaaren mukaan on otettava huomioon perinnönjaossa”. Tällä viitataan perintökaaren 6 luvun ennakkoperintöön. Ennakkoperinnön käsitteellinen perusta on saannon lahjanluonteisuus. Ennakkoperintö oikeustoimena on siis lahja tai lahjanluontoinen kauppa. Yksittäistapauksessa minkälainen saantotyyppi tahansa voi osoittautua ennakkoperinnöksi. Saanto voi olla siis omistajanvaihdon kannalta vaihto, kauppa, lahja tai muu luovutustoimi. Ratkaisevaa on, että kyseinen saanto voidaan perinnönjakotilanteessa määrittää osittain tai kokonaan ennakkoperinnöksi. (Puronen 2008, 239, 242.) Ennakkoperinnöksi ei voida lukea niin kutsuttua tavanomaista lahjaa. Lahjan tavanomaisuus ratkaistaan asianosaisten varallisuussuhteiden kokonaisarviointin perusteella. Jos lahjan arvo ei ole epäsuhteessa antajan oloihin, on lahja silloin tavanomainen. (Puronen 2009, 153.)

Ennakkoperintö on perittävän vastikkeeton varallisuuden antaminen, jonka hän on eläessään antanut rintaperilliselle. Tämän lisäksi annettu lahja on oloihin nähden tavanomaista arvokkaampi. Jos voidaan osoittaa, että perittävä on tarkoittanut antaa varallisuutta lahjana, voidaan se ottaa huomioon perintöveroa määrättäessä. Lahja on tullut antaa kolmen viimeisen vuoden aikana ennen perinnönjättäjän kuolemaa. Ennakkoperintö puolestaan otetaan huomioon lahjoituksen ajasta riippumatta. (Puronen 2008, 239.)

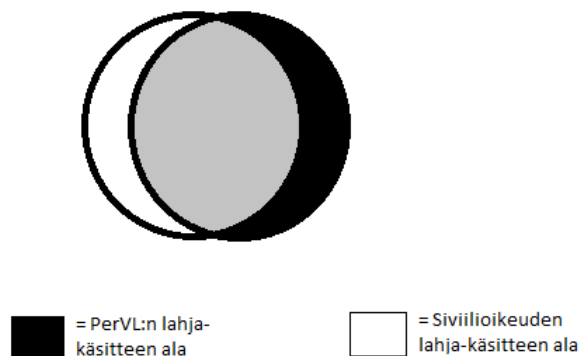
Lahjan juridinen merkitys riippuu siitä, käsitelläänkö perittävän perilliselleen antamaa lahjaa antajan kuoltua saajalle jo ennakolta annettuna perintönä vai ei. Ennakkoperintö ja ennakkoperinnöksi tulkittu lahja lisätään saajan kuolinpesästä saamaan perintöosaan. (Norri 2010, 271.) Ennakkoperinnön lisääminen perintöosaan tarkoittaa lahjan tai ennakkoperinnön laskennallisen arvon huomioon ottamista jäämistön pääoma-arvoa määritettäessä (Aarnio & Kangas 2009, 760).

Esimerkki. KKO 2010:57. Kun perittävä oli myynyt lapsenlapselleen asunto- osakkeen puoleen hintaan sen käyvästä arvosta, luovutukseen voivat tulla sovellettavaksi ennakkoperintöä koskevat säännökset.

Ennakkoperintö eli lahjaoikeustoimi voidaan toteuttaa monella tavalla. Yleinen lahjoituspa on siis luovuttaa joko irtaimen tai kiinteän omaisuuden omistusoikeus vastikkeetta antajalta saajalle. Tämä oikeustoimi voi olla myös osittain vastikkeellinen. Tärkeää on joka tapauksessa luopumistahdonilmaisu: sen tulee perustua omistajan tahtoon sekä oltava selvä ja riidaton. (Aarnio & Kangas 2009, 754, 760.)

Koska lahja ja ennakkoperintö sekä niiden luonne ovat tulkinnanvaraisia asioita, ei niitä kannata jättää veroviranomaisen ratkaistavaksi. Tältä välttyään laatimalla lahjakirja. Lahjakirjaan tehdään aina selkeä merkintä siitä, mitä asialla tarkoitetaan. (Puronen 2009, 154.) Liitteessä on malli irtaimen lahjakirjasta (LIITE 3).

Lahjan tunnusmerkit eivät vero-oikeuden puolella ole aivan samat kuin yksityisoikeudessa. Vero-oikeus on kuitenkin ottanut käsitteensä yksityisoikeudesta, mutta käyttää niitä vero-oikeudelle tyypillisellä tavalla. Ensimmäiset kolme siviilioikeudellisen lahjan tunnusmerkkiä pätevät jokseenkin verotuksen alueella, mutta neljäs – lahjoittamistahto – on kiistanalainen. Molempien lähtöajatus on, että lahja on luonteeltaan poikkeuksellinen toimi vastikkeelliseen nähden. Tämä ajatus korostuu vero-oikeudessa. Tämän taustalla on myös se vero-oikeuden piirre, että tuloverotus ohittaa lahjaverotuksen. Jos saanto tuloverotetaan, niin silloin sitä ei lahjaveroteta. Koska tuloverotus on lahjaverotusta ankarampaa, tässä piilee taloudellinen riski tulkintatilanteiden osalta. Tulkintaongelmat syntyvät esimerkiksi siitä, onko kysymys lahjasta vai lainasta. Verottajan puolelta arvioiminen siitä, täyttyvätkö tunnusmerkit, on usein vaikeaa, koska verottaminen menettelynä on aina kirjallista. (Puronen 2009, 40 - 41.)

Kuvio 2. Lahjan vero-oikeudellinen suhde siviilioikeudelliseen lahjaan (Puronen 2008, 30)

Lahjan vero-oikeudellista suhdetta siviilioikeudelliseen lahjaan voidaan kuvata edellä olevan kuvion avulla. Kuviosta (kuvio 2) ilmenee, että noin kolmasosa lahja-käsitteestä ovat yhteneväiset siviili- ja vero-oikeudellisesti. Paikoin siviilioikeuden lahja-käsitteen ala on laajempi kuin lahjaverotuksellisen lahjan. Tällainen on esimerkiksi työnantajan työntekijälleen syntymäpäivänä antamansa raha-lahja. On myös tapauksia, joissa lahjaverotus on ulotettu sellaiseen luovutustoimeen, jota ei puolestaan siviilioikeudessa voida pitää lahjana. Tällaisesta voidaan mainita lahjanluonteinen luovutustoimi. Siviilioikeudellisen lahjan kriteereiden istuttaminen kaikkiin lahja-tapauksiin ei ole mahdollista. Yleisestä lahja-käsitteestä on kuitenkin huomattavan paljon hyötyä kartoitettaessa käytännön ratkaisutilanteita, vaikka nämä edellä mainitut oikeuskäsitteiden alat toisistaan hiukan poikkeavat. (Puronen 2008, 30 - 31.)

3 PESÄNSELVITYS JA PERINNÖNJAKO

Arkikielessä pesänselvityksellä tarkoitetaan kaikkia toimenpiteitä, joilla tähdätään kuolinpesää sitovien perittävän velvoitteiden täyttymiseen ja viimein jäämistön jakoon. Pesänselvityksellä voitaisiin siten ymmärtää sekä pesän selvitykseen että perinnönjakamisen liittyvät toimet. Perintökaari ymmärtää pesänselvityksen arkikieltä suppeammin: perintökaaren 19 luvun mukaan pesänselvityksellä saatetaan pesä jakokuntoon ja hallinnoidaan jäämistöomaisuutta. (Aarnio & Kangas 2009, 217.)

3.1 Kuolinpesän hallinnosta

”Kuolinpesän osakkaita ovat perilliset ja yleisjälkisäädöksen saajat sekä eloonjäänyt puoliso” (PK 18:1 §). Henkilön kuoltua on jonkun otettava hänen jälkeensä jäänyt pesä hallintoonsa lain nojalla. Laki määrää haltuunottovelvollisuuden seuraavassa järjestyksessä: leski, yleistestamentin saaja, perittävän luona asunut lapsi, muu pesän osakas, ”se, jolle se olosuhteisiin katsoen lähinnä kuuluu ” ja poliisi. (Norri 2010, 309 - 310.) Perintökaaren käsite ”kuolinpesä” tunnetaan kansankielessä paremmin käsitteenä ”perikunta”, jolla tarkoitetaan perillisten muodostamaa yhteenliittymää ja joka on edelleen käytössä (Aarnio & Kangas 2009, 372).

Pesän haltuunotolla turvataan perittävän omaisuuden säilyttäminen ja tallettaminen. Pesän haltuunottajan tulee hoitaa kaikki juoksevat asiat, esimerkiksi laskujen maksut ja kannettava pesälle tulevat tulot, kuten vuokrat. Ellei ole tiedossa ketään pesän osakasta, jolle pesän hallinnon voisi luovuttaa, tulee kuolintapauksesta ilmoittaa tuomioistuimelle. Tuomioistuin määrää toimitsijan huolehtimaan pesästä. (Norri 2010, 310.)

Kuolinpesän hallintoa koskee laissa säädetty yhteishallintoperiaate. Pesän osakkaiden on siis yhteisesti hallittava pesän omaisuutta pesän selvittämistä varten. Kaikki pesää koskevat toimenpiteet ja päätökset on tehtävä yksimielisesti. Kylläkin hautajaisiin ja muutoin selvästi kuolintapaukseen liittyvät laskut voi kukin pesänosakas yksin toimittaa maksettavaksi perittävän pankkitililtä. (Norri 2010, 311 - 312.)

Kuolinpesän jokainen osakas ”omistaa” murto-osan kuolinpesään kuuluvasta jokaisesta yksittäisestä esineestä. Jos kuolinpesän osakkaina on perittävän neljä lasta, kunkin osakkaan

omistusosuus kaikesta on $\frac{1}{4}$ pesän omaisuudesta: $\frac{1}{4}$ autosta, $\frac{1}{4}$ kiinteistöstä, $\frac{1}{4}$ kahvikupista ja $\frac{1}{4}$ torkkupeitosta. Kuolinpesä voidaan pitää jakamattomana miten kauan tahansa. Jokaisella pesän osakkaalla on kuitenkin oikeus vaatia perinnönjakoa oman osuutensa irrottamiseksi pesästä. (Lindholm 2010, 22.)

3.2 Pesänselvitys

Ihmisen kuollessa, on hänen jälkeensä toimitettava pesänselvitys. Pesä on valmisteltava perinnönjakoa varten jakokuntoon. Pesän haltuunoton jälkeen on järjestettävä hautajaiset, suoritettava perunkirjoitus ja toimitettava kuolinpesän veroilmoitus verotoimistoon. Myös pesän maksuista ja perittävän veloista on huolehdittava sekä saatettava mahdollinen testamentti voimaan. (Norri 2010, 307 - 309.)

Hautajaiskulutositteet on talletettava perunkirjoitusta varten. Hautapaikan, haudan kaivuun ja arkun hankkimisesta ja kuljettamisesta aiheutuneet kulut ovat perintöverotuksessa vähennyskelpoisia. Myös muistotilaisuuden, lehti-ilmoituksen ja lesken kukkalaitteen kulut sekä muutamat muut hautauskulut ovat vähennyskelpoisia. (Norri 2010, 308.)

Kuolinpesää verotetaan perittävän kuolinvuodelta perittävän ja pesän tulojen yhteenlasketun määrän perusteella. Näin ollen pesänhoitajan on tehtävä veroilmoitus, jossa ilmoitetaan perittävän tulot hänen elinajaltaan sekä kuolinpesän mahdolliset tulot loppuvuodelta. Tuloverosta voi pyytää erityisvähennystä, mikäli perittävältä jäi leski, lapsia tai muita perillisiä, joiden elatus on ollut pääsääntöisesti perittävän vastuulla. Mahdolliset verorästit voidaan antaa anteeksi samoilla perusteilla. (Norri 2010, 209.)

3.3 Perunkirjoitus

Perunkirjoitus toimitetaan jokaisen henkilön kuoleman jälkeen, iästä tai varallisuudesta riippumatta. Perunkirjoituksen tarkoituksena on laatia pesän varoista ja veloista luettelo perinnönjakoa varten. Tätä tärkeämpi on kuitenkin perukirja, joka on ikään kuin perintöveroilmoitus. Perukirjan nojalla määrätään perintövero. Perunkirjoitusta säätelee siis kaksi lakia: perintökaari (PK) ja perintö- ja lahjaverolaki (PerVL). (Norri 2010, 327.) Perukirjasta on malli liitteessä (LIITE 4).

Aikaa perunkirjoituksen saattamiselle loppuun on kolme kuukautta henkilön kuolemasta. Pesälle voidaan myöntää hakemuksesta lykkäystä verotoimistosta, mikäli kolmen kuukauden määräaika ei riitä. (Norri 2010, 327.)

Perunkirjoitusvelvollisen on määrättävä perunkirjoitukselle aika ja paikka sekä valittava kaksi uskottua miestä sitä toimittamaan. Hän myös huolehtii kutsuista osakkaille, eloonjääneelle leskelle ja muille, joilla on oikeus saada perintö tai testamentti. (Norri 2010, 329.) Vakiintuneen käytännön mukaisesti kutsu toimitetaan aina todisteellisesti, mikäli on oletamus osakkaiden ja testamentin saajien välisestä olemassa olevasta jännitteestä. Perunkirjoitusvelvollinen ilmoittaa pesän perunkirjoituksessa. Ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa jäämistön varallisuuden eli varojen ja velkojen sekä jäämistöä koskevien asiakirjojen täyttä julkistamista kaikille pesän osakkaille. (Aarnio & Kangas 2009, 275, 282.)

Perunkirjoitusvelvollisia ovat seuraavat henkilöt:

- 1 leski
- 2 perittävän lapsi
- 3 perittävän lähin sukulainen
- 4 perittävän holhooja
- 5 henkilö, joka saa testamentin nojalla perittävän omaisuuden tai murtolukuna määrätyn osan siitä
- 6 kuolinpesään määrätty pesänselvittäjä
- 7 perittävän testamentissa mainittu testamentin toimeenpanija
- 8 toimitsija
- 9 naapuri tai muu perittävän läheinen, jolla omaisuus on hoidettavana
- 10 poliisi
- 11 sosiaalilautakunta. (Norri 2010, 329 - 330.)

Uskottuilla miehiltä vaaditaan täysivaltaisuutta ja rajoittamatonta oikeustoimikelpoisuutta. Vaikka laki ei aseta uskottuille miehille pätevyysvaatimuksia, on heidän oltava esteettömiä henkilöitä. Heidän on kyettävä arvioimaan pesän varallisuutta objektiivisesti eli neutraalisti. (Aarnio & Kangas 2009, 272.)

Ennen perunkirjoitusta on koottava kaikki tarvittavat asiakirjat ja paperit: sukuselvitys perittävästä, perittävän ja hänen puolisonsa lainhuudot sekä asunto-osakekirjat, perittävän testamentti, avioehtosopimus, aikaisemmin kuolleen puolison jälkeen laadittu perukirja, pankeista hankittavat saldotodistukset perittävän ja lesken talletuksista ja veloista korkoineen, mahdollisen arvo-osuustilin ote, perittävän viimeisimmän veroilmoituksen jäljennös, hautajaismenojen kuitit sekä kuitit niistä maksuista, jotka on suoritettu perittävän kuoleman jälkeen. Perunkirjoitusta ennen on myös selvitettävä, oliko perittävällä mahdollisesti tallelokeroa sekä sen sisältö. Jokaisella pesänosakkaalla on oikeus saada tieto tallelokeron sisällöstä. (Norri 2010, 323 - 333.)

Perunkirjoitustilaisuudessa asianosaiset ovat yleensä läsnä, mutta se ei ole välttämätöntä. Pesänosakas voi olla läsnä itse tai valtuutetun edustamana valtakirjalla. Pesän ilmoittajan on oltava itse paikalla. Läsnäolo kaikille on suositeltavaa, koska useimmiten tilaisuudessa tehdään muitakin toimia, esimerkiksi perinnönjako. (Norri 2010, 334 - 335.)

Perukirjalla on lain vaatimat tarkat sisältö määräykset. Perukirja koostuu kolmesta toisiinsa liittyvästä osasta. Johdanto-osaan merkitään toimituksen aika ja paikka, perittävää, leskeä ja osakkaita koskevat tiedot sekä uskottujen miesten tiedot. Lisäksi ilmoitetaan luettelona perunkirjoituksen perustana olevat asiakirjat. Perukirjan varsinaisen sisällön muodostaa varallisuusinformaatio: varat, omaisuuden arvo, velat ja poistot sekä lesken varat ja velat. (Puronen 2008, 383.) Lisäksi merkitään, onko perittävä antanut ennakkoperintöä tai lahjaa, tehnyt testamenttia tai avio-ehtoa sekä ilmoitetaan mahdollinen perittävän henkivakuutus. Kolmantena osana on uskottujen miesten valahtoinen vakuutus ja allekirjoitus, että ilmoitettu varallisuus on oikein. (Norri 2010, 337.)

Perukirjaan on liitettävä seuraavat jäljennökset tai riittävän yksityiskohtainen selostus seuraavan luettelon jokaisesta kohdasta:

- 1 testamentti
- 2 suullisesta testamentista laadittu oikeuden pöytäkirja
- 3 avio-ehtosopimusta koskeva avioehtoasiain pöytäkirjan ote
- 4 lahjakirjaan liitetty avio-oikeusmääräys
- 5 testamenttiin liitetty avio-oikeusmääräys

6 ote avioehtoasiainrekisteriin merkitystä yksipuolisesta ilmoituksesta avio-oikeuden poistamisesta

7 ensiksi kuolleen puolison jälkeen tehty perukirja

8 mahdollinen osituskirja

9 mahdollinen perinnönjakokirja, joka on toimitettu perittävän ja ensiksi kuolleen puolison välillä

10 perinnöstä luopumista koskeva asiakirja

11 perintöosuuden luovutusta koskeva asiakirja

12 lahjanlupausta koskeva asiakirja

13 tuomioistuimen päätös, joka vaikuttaa perillisasemaan

14 kaikki muut asiakirjat, jotka ovat tarpeellisia pesän tilan selville saamiseksi. (Aarnio & Kangas 2009, 297 - 298.)

Perukirjaan omaisuudelle pantava arvo määrää perintöveron määrän. Varojen arvostamisen pääperiaatteena on arvostaminen käyvän arvon periaatteella. Käypä arvo tarkoittaa omaisuuden todennäköistä luovutushintaa verovelvollisuuden alkamishetkellä eli perittävän kuolinpäivänä. Tämä ei kuitenkaan ole aivan mutkatonta. Verovelvollinen antaa verottajalle omaisuuden käyvästä arvosta oman näkemyksensä, mutta verottajalla on oikeus sitä muuttaa. Talletukset ja käteisvarat sekä vakuutukset arvostetaan aina täyteen arvoonsa. Perittävän tavallinen koti-irtaimisto, kuten vaatteet ja kodinkoneet sekä kalusteet arvostetaan perunkirjoituksessa yleensä hyvin alhaiseen arvoon. Sen sijaan korut, taulut ja arvoesineet arvostetaan käypään arvoon ja kulta- ja hopeaesineet voidaan arvostaa painon mukaan. Asunto-osakkeen arvo on tavallisesti helppo selvittää vertailuluovutusten avulla samoin kuin liikehuoneistoon oikeuttavien osakkeiden arvo. Pörssiosakkeiden arvon määrittäminen tapahtuu kuolinpäivänä toteutuneen kaupan noteerauksen mukaiseen arvoon. Kiinteistöä arvostettaessa yleensä kohteena on rakennus ja tontti yhdessä. Mikäli arvoa ei voida määrittää kauppa-arvomenetelmän mukaan, arvostaminen tehdään koko kiinteistöä koskevana arvostusratkaisuna. Rakennuksen arvostaminen tapahtuu kustannusarvomenetelmällä ja maapohjan arvostus kauppa-arvomenetelmällä. (Lindholm 2010, 52 - 62.)

Perukirjan yksi kappale on toimitettava liitteineen perittävän kotipaikkakunnan verotoimistoon kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta. Mikäli tällöin on jo toimitettu perinnönjako, on jäljennös perinnönjakokirjasta liitettävä mukaan. (Norri 2010, 385.)

Mikäli perunkirjoituksen jälkeen käy ilmi, että pesässä on tai sinne tulee aikaisemmin huomioimattomia varoja tai velkoja, on PK 20:10 §:n perusteella toimitettava täydennysperunkirjoitus. Suurin syy täydennysperukirjan toimittamiselle on, ettei alkuperäiseen perukirjaan ole huomattu merkitä sellaista omaisuutta, joka riidattomasti kuuluu perintöverotuksen piiriin. Täydennysperunkirjoituksella ei ole aikarajaa: se voidaan toimittaa vuosien tai jopa vuosikymmenten päästä alkuperäisestä perunkirjoituksesta. (Aarnio & Kangas 2009, 261 - 262.)

3.4 Perinnönjako

Ennen perinnönjakoa selvitetään tietyillä toimenpiteillä, mitä pesässä on ja kuinka pesä jaetaan. Nämä toimenpiteet ovat testamentin tiedoksiantaminen ja testamentin moite, lakiosavaatimus, velkojen selvittäminen ja erityisjälkisäädöksen antaminen. (Norri 2010, 389.)

Testamenttiin on nojauduttava, sillä se ei tule voimaan itsestään. Testamentti on saatettava perillisten tietoon antamalla siitä jokaiselle perilliselle oikeaksi todistettu jäljennös. Vastaavasti alkuperäiseen testamenttiin tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen on saatava merkintä, että se on annettu tiedoksi. Testamentin tiedoksisaannista alkaa testamentin kuuden kuukauden moiteaika. Yleistä kylläkin on, että testamenttia tiedoksiannettaessa perilliseltä pyydetään hyväksymislausuma, jolloin moiteajalta vältetään. Testamentin hyväksymislausuma tarkoittaa sen myöntämistä, että testamentti on tehty oikealla menetelmällä ja että testamentin tekijä on ollut riittävässä ymmärryksessä. Moite on perillisen väite, että testamentti on pätemätön. Testamenttia voi moittia ainoastaan lähin perillinen. (Norri 2010, 389 - 390, 395.)

Rintaperillisen, jolla on oikeus lakiosaan, on vaadittava lakiosaansa kuuden kuukauden määräajassa. Lakiosan saaminen edellyttää lakiosailmoituksen tekemistä erikseen jokaiselle testamentin saajalle. Lakiosavaatimusta ei tarvitse yksilöidä, vaan pelkkä ilmoitus siitä, että perillinen vaatii lakiosaansa riittää. (Aarnio & Kangas 2009, 913 - 915.)

Perinnönjakoon ei saa ryhtyä PK 23:2 §:n mukaan ennen kuin kaikki tiedossa olevat velat on maksettu. Lain mukaan ensin siis maksetaan velat ja pesänosakkaille jaetaan jäljelle jäänyt säästö. Velkojen lisäksi selvitetään myös perittävän velat ja vähennykset, jotka pienentävät pesän säästöä. On kuitenkin muistettava, ettei pesän osakas vastaa henkilökohtaisesti perittävän velasta. (Norri 2010, 416 - 417.) Perittävän velkoja ovat kaikki velkavastuut, joihin perittävä on eläessään sitoutunut. Pesän velkaa ovat puolestaan kohtuulliset hautaus- ja

perunkirjoituskustannukset ja ne on oikeus maksaa pesän varoista. Perunkirjoituksesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. (Lindholm 2010, 38.)

Mikäli perittävä oli naimisissa, on ennen perinnönjakoa toimitettava jäämistöositus. Osituksella selvitetään perittävän omaisuus ja lesken omaisuus. Osituksella on täten kolme tarkoitusta: omaisuuden erottelu, yhteisen omaisuuden jako ja tasinkojako. (Norri 2010, 421.) Aviovarallisuusjärjestelmä rakentuu omaisuuden erillisyyden periaatteelle, joka tarkoittaa, että molemmat puoliset omistavat oman omaisuutensa yksin. Puolisoita koskee kuitenkin avio-oikeus, ellei sitä ole poissuljettu avioehdolla. Avio-oikeus tarkoittaa sitä, että puoliso on oikeutettu saamaan avioliiton purkautumisen jälkeen toimitettavassa osituksessa puolet puolisoitten yhdessä omistamistaan avio-oikeuden alaisesta omaisuuden säästöstä. (Avioliittolaki 34 - 35 §.) Enemmän omistava puoliso antaa vähemmän omistavalle niin paljon omaisuutta tai rahaa, että kummallekin tulee yhtä paljon. Tätä kutsutaan tasingon antamiseksi (Norri 2010, 34). Nykyinen lainsäädäntö turvaa lesken asemaa toisen aviopuolison jälkeen toimitettavassa jäämistöosituksessa. Leski ei ole velvollinen luovuttamaan omaisuuttaan tasinkona kuolleen puolison perillisille. Leskelle on annettu myös oikeus pitää jäämistö jakamattomana hallinnassaan elinaikansa, jollei rintaperillinen esitä jakovaatimusta. Kuolleen puolison leski saa pitää myös puolisoitten yhteisen kodin ja siihen liittyvän irtaimiston hallinnassaan. (Puronen 2009, 187, 218.)

Esimerkki. Kaunon avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö on 200 000 euroa ja Vienon vastaavan omaisuuden säästö on 100 000 euroa. Kaunon perillisten on suoritettava tasinkona Vienolle 50 000 euroa.

Esimerkki. Kuolleen puolison varat ovat 100 000 euroa ja velat 20 000 euroa. Lesken varat ovat 150 000 euroa ja hänellä ei ole lainkaan velkoja. Laaditaan ositus:

kuollut puoliso		leski
100 000 €	varat	150 000 €
- 20 000 €	velat	0 €
80 000 €	säästö	150 000 e

Leski on varakkaampi osapuoli ja hänen ei tarvitse luovuttaa tasinkoa perillisille.

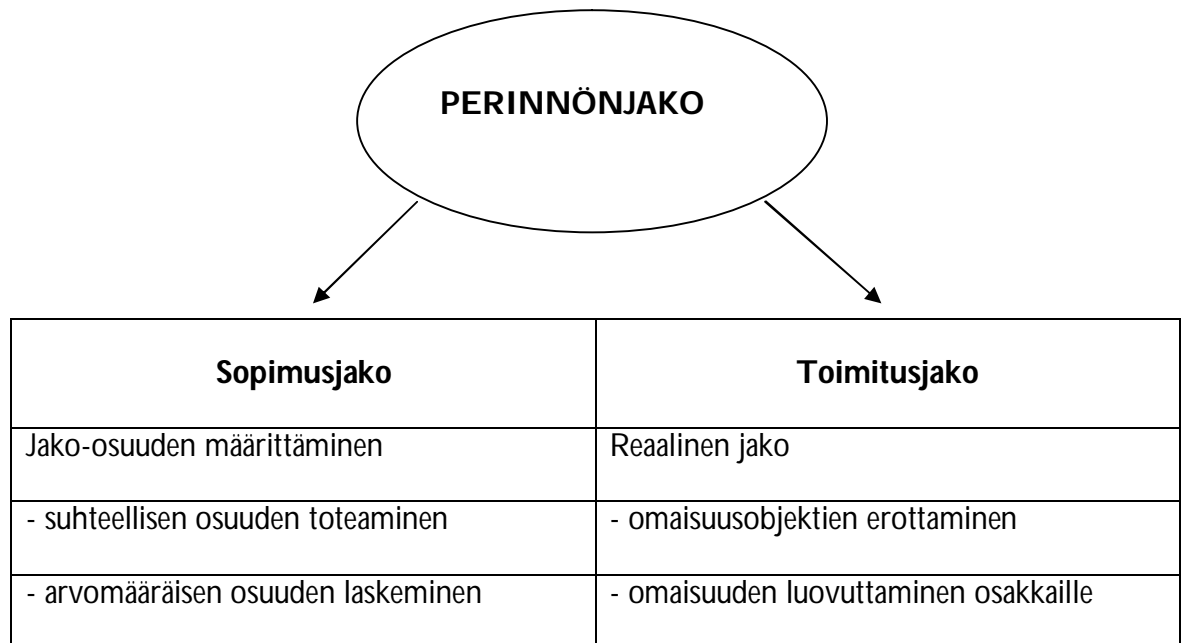
Esimerkki. Matti on kuollut. Laaditaan Maijan ja Matin jäämistöosituslaskelma. Maijalla on rahaa pankkitilillä 25 000 euroa, henkilöauto 10 000 euroa ja testamentilla saatu asunto-osake 35 000 euroa. Matilla on rahaa pankkitilillä 50 000 euroa, pörs-siosakkeita 5 000 ja henkilöauto 20 000 euroa. Yhteistä velkaa heillä on 20 000 euroa. Yhteinen koti-irtaimisto on 5 000 euron arvoinen. Maijalla ja Matilla ei ole avioehto-sopimusta.

	Maija	Matti
Pankkitili	25 000	50 000
Auto	10 000	20 000
Osakkeet	35 000	5 000
<u>Koti-irtaimisto</u>	<u>2 500</u>	<u>2 500</u>
Varat	72 500	77 500
<u>Velat</u>	<u>10 000</u>	<u>10 000</u>
Säästö	62 500	67 500
	$130\,000 / 2 = 65\,000$	
<u>Tasinko</u>	<u>+ 2 500</u>	<u>- 2 500</u>
Avio-osa	65 000	65 000

Yllä oleva esimerkki havainnollistaa, miten avio-oikeus toteutuu. Puolisoiden omaisuus osite-taan siten, että molempien puolisoiden varoista ja veloista laaditaan omaisuusluettelot hinta-laskelmiseen. Tässä tapauksessa Matin perilliset luovuttavat tasinkoa vähemmän omistavalle Maijalle. (Norri 2010, 34.)

Mikäli henkilön kuollessa kyseessä on avopuoliso, ja tämän avopuoliso tai kuolleen puolison perillinen vaatii, toimitetaan avopuolisoiden omaisuuden erottelu. Omaisuuden erottelussa kumpikin pitää oman omaisuutensa. Avopuolisolla on oikeus tasingon kaltaiseen hyvityk-seen, jos hän on yhteistalouden hyväksi antamallaan panoksella auttanut toista avopuolisoa kartuttamaan omaisuutta tai säilyttämään tämän omaisuutta siten, että yhteistalouden purka-minen yksinomaan omistussuhteiden perusteella johtaisi perusteettoman edun saamiseen

toisen kustannuksella. Omaisuuden erottelusta voidaan sopia laatimalla erottelukirja, joka laaditaan PK 23:9 §:n nojalla. (Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 4 - 8 §.)

Kuvio 3. Perinnönjaon rakenne (Aarnio & Kangas 2009, 1207)

Perintökaareissa on säädetty kaksi eri mahdollisuutta, miten perinnönjako voidaan suorittaa. Yllä oleva kuvio havainnollistaa nämä vaihtoehtoiset mahdollisuudet. Yleensä suoritetaan sopimusjako, jolloin pesänosakkaat jakavat pesän itse. Mikäli pesänosakkaat eivät pääse sopimukseen perinnönjaosta, suoritetaan se pesänjakajan toimesta. Pesänjakajan nimittää tuomioistuvin. Pesänjakaja suorittaa jaon myös silloin, kun yksikin osakas vaatii jakoa tai jonkun pesänosakkaan osuus pesästä on ulosmitattu. Mikäli pesässä on alaikäinen osakas, hänelle tulee määrätä edunvalvojan sijainen, mikäli lakimääräinen edunvalvoja ei voi edustaa alaikäistä kuolinpesän osakasta. Jos esimerkiksi isä kuolee lasten ollessa alaikäisiä, on lapsille määrättävä edunvalvoja, sillä lesken, eli lasten äidin, ollessa itsekin pesän osakkaana hän ei voi valvoa lasten etuja. (Norri 2010, 419, 454, 473.)

Jako-osuus eli perintöosa tarkoittaa sitä suhteellista osuutta, jonka osakas saa verrattuna muihin osakkaisiin. Suhteellinen jako-osuus ilmaistaan murto-osana. Tämän jälkeen murto-luvun avulla määritellään osakkaalle jäämistöstä kuuluva arvomääräinen osuus. Sekä suhteellinen että arvomääräinen jako-osuus on laskettava ennen reaalista jakotoimitusta. Reaalisessa jakotoimituksessa osakkaalle osoitetaan jako-osuutta vastaava esinekohtainen perintöosa. (Aarnio & Kangas 2009, 1206.)

Perinnönjako tulee voimaan, kun pesänosakkaat allekirjoittavat sopimuskirjan. Jokaisen osakkaan on allekirjoitettava sopimusjakona tehty perinnönjakokirja. Allekirjoituksellaan jokainen pesän osakas hyväksyy suoritettun jaon ja sitoutuu olemaan moittimatta perinnönjakoa. Osakkaat voivat samalla tavalla hyväksyä ja allekirjoittaa pesänjakajan suorittaman jaon. Mikäli kaikki osakkaat eivät hyväksy jakoa, tai sitoudu olemaan jakoa moittimatta, alkaa kuuden kuukauden moiteaika. (Norri 2010, 485.)

4 PERINTÖ- JA LAHJAVEROTUS

Perintöveroa suoritetaan valtiolle perintönä ja testamentilla saadusta, ja lahjaveroa lahjana saadusta omaisuudesta. Perintö- ja lahjaverotus on siis varallisuuden siirtoverotusta. Perintöverovelvollisuus alkaa perinnönjättäjän kuolemasta. Mikäli testamentissa on määräys, että saaja saa perittävään omaisuuteen omistusoikeuden vasta joidenkin ehtojen täytyttyä, alkaa perintöverovelvollisuus vasta ehtojen täytyessä. Tällainen ehto voi olla esimerkiksi täysi-ikäisyys. (Lindholm 2010, 14.)

Lahjaverovelvollisuus alkaa siitä hetkestä, kun lahjan saaja on saanut haltuunsa lahjan. Lahjan – ja myös ennakoperinnön – saajan on annettava omatoimisesti lahjaveroilmoitus verotuksen toimittamista varten. Lahjaveroilmoitus annetaan lahjanantajan verotoimistolle kolmen kuukauden kuluessa verovelvollisuuden alkamisesta. Lahjaveroilmoitukseen on liitettävä jäljennös lahjakirjasta. Alle 4 000 euron arvoisista lahjoista ei tarvitse antaa veroilmoitusta, mutta sitä voidaan erikseen vaatia. (Lindholm 2007, 81.)

Perintö- ja lahjaverotus keveni vuoden 2008 alusta voimaan tulleen lakimuutoksen myötä. Tällöin nostettiin perinnön alarajaa ja lesken ja alaikäisen lapsen asemaa helpotettiin. Verotuksen olemassaolon syitä on perusteltu monellakin näkökulmalla. Perinnön ja lahjan kautta on ihmisten varallisuus lisääntynyt ja se antaa saajalle laajasti ymmärrettyä veronmaksukykyä. Verotuksessa veronmaksukykyisyyden huomioon ottaminen on ollut tärkein syy sille, että Suomessa käytetään perintöosuusverotusta. Lahjaverotuksen olemassaoloa perustellaan useimmiten sen välttämättömyydellä perintöveron kiertämisen estämiseksi. (Myrsky & Ossa 2008, 283 - 284.)

4.1 Yleistä perintö- ja lahjaverotuksesta

Vero määräytyy perinnöstä perintöveroasteikon mukaan ja lahjasta erillisen lahjaveroasteikon mukaan. Veron määrä on riippuvainen omaisuuden arvosta sekä sukulaisuussuhteesta. Perintöveron määrää perittävän asuinpaikkakunnan verotoimisto perukirjan perusteella. Mikäli perukirjaa ei ole toimitettu tai se on toimitettu puutteellisenä verotoimiston tietoon, voidaan perintöverotus toimittaa arvioimalla. (Lindholm 2010, 14 - 15.) Myöhästynyt perukirja voi korottaa perintöveroa korkeintaan 20 prosenttia. Mikäli perukirjaan on merkitty väärä

asiatieto veronkiertämistarkoituksessa, voidaan veroa korottaa kaksinkertaiseksi. (Norri 2010, 385.)

Perintö- lahjaverotuksessa varat arvostetaan käypään arvoon. Varallisuuden käypä arvo katsotaan verovelvollisuuden alkamishetkestä eli perinnön- tai testamentinjäätäjän kuolinhetkestä. Käypä arvo tarkoittaa sitä varallisuuden todennäköistä luovutushintaa verovelvollisuuden alkamishetkellä. Käyvän arvon määrittäminen aiheuttaa usein monenlaisia ongelmia. (Myrsky & Ossa 2008, 289.) Perintöosuusverotus tarkoittaa sitä, että vero lasketaan jokaisen perinnönsaajan osalta hänen saamansa perintöosuuden mukaan. Jokaiselle lasketaan siis oma vero. Yleinen käsitys on, että varat kannattaisi arvioida mahdollisimman alhaiseen hintatasoon veron minimoimiseksi. Tämä pitää paikkaansa, mikäli tarkoitus on pitää omaisuus itsellä. Jos tarkoitus on myydä pesään kuuluvaa omaisuutta lähiaikoina, tulisi pyrkiä mahdollisimman lähelle käypää arvoa. (Puronen 2009, 50, 53 - 54.)

4.2 Perintö- ja lahjaveroluokat ja -asteikot

Vuoden 2008 alusta lakimuutoksen myötä perilliset ja testamentinsaajat on jaettu kahteen veroluokkaan aiemman kolmen luokan sijaan. Pääasiallinen perusta veroluokkajaoille on perittävän ja perillisen tai testamentinsaajan keskinäinen sukulaisuus- tai adoptiosuhde tai avioliittoon perustuva suhde. Eräät avosuhteet ja rekisteröidyt parisuhteet rinnastetaan aviosuhteeseen. Nämä samat jaot ja periaatteet koskevat myös lahjaverotusta. (Puronen 2009, 70.)

I veroluokkaan kuuluu perinnönjättäjän aviopuoliso, suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa oleva perillinen, aviopuolison suoraan alenevassa polvessa oleva perillinen sekä perinnönjättäjän kihlakumppani

II veroluokkaan kuuluu muut sukulaiset ja vieraat (Perintö- ja lahjaverolaki 11 §).

Puolison saanto voi perustua joko perintökaaren 3 luvun mukaiseen perillisasemaan tai testamenttisaantoon. Avioliitossa ollut puoliso voi olla perillisen asemassa ellei perittävältä jäänyt rintaperillisiä. Aviopuoliso rinnastetaan nykyisin myös rekisteröidyssä parisuhteessa perittävään elänyt kumppani. Ensimmäiseen veroluokkaan katsotaan kuuluvan myös perinnönjättäjän kihlakumppani, mikäli tälle luovutetaan pesästä toimeentuloavustusta. Muutoin kihlakumppani kuuluu II-veroluokkaan. (Puronen 2009, 70 - 71.)

Ensimmäiseen luokkaan kuuluu perinnönjättäjän lapsi, ottolapsi ja ylenevässä polvessa olevat vanhemmat ja isovanhemmat. Alenevassa polvessa olevat jälkeläiset eli lapsen- ja ottolapsenlapset luetaan ensimmäiseen luokkaan. Myös aviopuolison lapsi ja rintaperillisen saanto luetaan kuuluvan I veroluokkaan. (Puronen 2009, 71 - 72.)

Toiseen veroluokkaan kuuluvat muut perilliset ja lahjansaajat. Sisarukset ja sisarpuolet sekä näiden jälkeläiset kuuluvat II veroluokkaan. Pääsääntöisesti avopuoliso voi saada perintöä vain testamenttimääräyksellä ja saanto luetaan sekä perintö- että lahjaveroluokkaan II. Laissa kuitenkin ne avoliitot rinnastetaan avioliittoon, jonka mukaan yhteisessä taloudessa avioliiton omaisessa olosuhteissa asuneet henkilöt ovat jatkuvasti eläneet solmimatta avioliittoa, jotka ovat aikaisemmin olleet avioliitossa tai joilla on tai on ollut yhteinen lapsi. Tällöin avopuolison saanto luetaan I veroluokkaan. (Puronen 2009, 71 - 72.)

Perintö- ja lahjaverot ovat progressiivista veroa eli veron prosentuaalinen määrä kasvaa verotettavan arvon mukaan (Puronen 2009, 73).

Taulukko 1. Perintöveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan (PerVL 14 §)

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevältä osasta
20 000–40 000	100	7
40 000–60 000	1 500	10
60 000–	3 500	13

Esimerkki. Leo on isänsä ainut perillinen. Kuinka paljon Leo maksaa perintöveroa 25 000 euron perinnöstä?

Veron määrä alarajan 20 000 kohdalla on 100 euroa ja ylimenevältä osalta vero on 7 % * 5 000 € = 350 euroa.

Perintöverot yhteensä ovat (100 € + 350 €) = 450 euroa.

Esimerkki. Aino saa perintönä isältään 42 000 euroa.

Perintöveron määrä alarajan 40 000 kohdalla on 1 500 euroa ja ylimenevältä osalta vero on $10 \% \cdot 2\,000\text{ €} = 200\text{ euroa}$.

Yhteensä perintövero on $(1\,500\text{ €} + 200\text{ €}) = 1\,700\text{ euroa}$.

Taulukko 2. Perintöveroa maksetaan II veroluokassa seuraavan asteikon mukaan (PerVL 14 §)

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevältä osasta
20 000–40 000	100	20
40 000–60 000	4 100	26
60 000–	9 300	32

Esimerkki. Antti on määrännyt testamentilla veljelleen Kallelle 80 000 euroa. Kalle kuuluu II veroluokkaan ja hänen veronsa määräytyy seuraavasti:

Veron määrä alarajan 60 000 kohdalla on 9 300 euroa ja ylimenevältä osalta vero on $32 \% \cdot 20\,000\text{ €} = 6\,400\text{ euroa}$.

Kalle maksaa perintöveroa yhteensä $(9\,300\text{ €} + 6\,400\text{ €}) = 15\,700\text{ euroa}$.

Esimerkki. Paljonko henkilö maksaa perintöveroa, kun hän saa tädiltään testamentilla 100 000 euroa?

Henkilö kuuluu siis II veroluokkaan saadessaan perintöä tädiltä.

Veron määrä alarajan 60 000 kohdalla on 9 300 euroa.

Vero ylimenevältä osalta $32 \% \cdot 40\,000\text{ €}$ on 12 800 euroa.

Perintövero yhteensä $(9\,300\text{ €} + 12\,800\text{ €}) = 22\,100\text{ euroa}$.

Taulukko 3. Lahjaveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan (PerVL 19 a §)

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimeneväs-tä osasta
4 000–17 000	100	7
17 000–50 000	1 010	10
50 000–	4 310	13

Esimerkki. Into saa rahalahjan äidiltään. Lahjan arvo 6 500 euroa. Into maksaa lahjaveroa I veroluokassa seuraavasti:

Lahjaveron määrä alarajan 4 000 kohdalla on 100 euroa ja ylimenevältä osalta vero on $7 \% \cdot 2\,500 \text{ €} = 175 \text{ euroa}$.

Lahjavero on yhteensä $(100 \text{ €} + 175 \text{ €}) = 275 \text{ euroa}$.

Taulukko 4. Lahjaveroa maksetaan II veroluokassa seuraavan asteikon mukaan (PerVL 19 a §)

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimeneväs-tä osasta
4 000–17 000	100	20
17 000–50 000	2 700	26
50 000–	11 280	32

Esimerkki. Jari saa naapuriltaan 30 000 euroa 50-vuotissyntymäpäivälahjaksi. Jari on maksettava lahjaveroa II veroluokan mukaan seuraavasti:

Lahjaveron alarajan 17 000 kohdalla on 2 700 euroa ja ylimenevältä osalta vero on $26 \% \cdot 13\,000 \text{ €} = 3\,380 \text{ euroa}$.

Lahjaveron on yhteensä $(2\,700 \text{ €} + 3\,380 \text{ €}) = 6\,080 \text{ euroa}$.

4.3 Veron määräytyminen ja maksuunpano

Kuten edellä on mainittu, leski ei peri puolisoaan, mikäli kuolleella puolisoilla on rintaperillisiä, eikä lesken hyväksi ole tehty testamenttia. Yleensä leski kuitenkin saa avio-oikeuden nojalla puolet pesän varallisuudesta. Jos lesken omaisuuden säästö on kuitenkin isompi kuin perittävän, voi leski kieltäytyä luovuttamasta tasinkoa kuolleen puolison perillisille. Jotta tasinkoetuus otettaisiin verotuksessa huomioon, on siitä tehtävä perukirjaan nimenomainen vaatimus. Jos tasinkoetuuteen on asiaan kuuluvalla tavalla vedottu, otetaan se huomioon laskennallisessa verotuksessa myös laskettaessa perillisten lakiosia. (Lindholm 2010, 77.)

Esimerkki. Perinnönjättäjä Pekan omaisuuden säästö on 120 000 euroa ja leski Leenan omaisuuden säästö on 40 000 euroa. Puolisoilla on kaksi yhteistä lasta Maija ja Ville. Puolisoilla ei ole avioehtoa, eikä Pekka ole tehnyt testamenttia. Laskennallinen jako perintöverotuksessa on seuraava:

Pesän säästö:	160 000 €
Leenan avio-oikeus (½)	-80 000 €
Maijan ja Villen perintö	80 000 €
Maijan ja Villen perintöosuus (½)	80 000 € (Lindholm 2010, 77.)

Perukirjaan on merkittävä myös selvitys siitä, pitääkö leski hallussaan kuolleen puolison jäämistön jakamattomana kokonaan tai osittain. Leskellä on oikeus hallita kuolleen puolisonsa jäämistöä kolmessa eri tapauksessa: sopimuksella, jossa on sovittu kuolinpesän yhteishallinnosta, testamentilla tai sillä perusteella, ettei perittävän rintaperillinen ole vaatinut jäämistön jakoa lesken eläessä. Hallintaoikeus pienentää perillisille tulevan perinnön arvoa ja näin ollen siitä määräytyvää perintöveroa. (Aarnio & Kangas, 336.) Omistusoikeuden ja

hallintaoikeuden jakaminen useammalle henkilölle on osa verosuunnittelua, ja siitä kerrotaan lisää kuolinhetkeen ajoittuvien luovutustoimien yhteydessä.

Perintö- ja lahjaverolaissa on erityiset puoliso- ja alaikäisyysvähennykset, jotka tehdään automaattisesti perintöosuudesta ennen veron määräämistä. Perillisenä tai testamentinsaajana oleva perittävän puoliso saa vähentää perintöosuudestaan 60 000 euroa. Käytännössä puoliso maksaa perintöveroa silloin, kun hänen perintöosuutensa on vähintään 80 000 euroa. Alaikäisyysvähennys nousi vuoden 2008 alusta ja on nyt 40 000 euroa. Tämä etuus koskee vain perittävän rintaperillistä, jolla on lähinnä oikeus periä perinnönjättäjä. Käytännössä tämä tarkoittaa vanhempansa menettänyttä alaikäistä lasta. (Lindholm 2010, 85.)

Esimerkki. Päivi saa isältään perintönä 100 000 euroa. Koska Päivi on vielä alaikäinen, hänen perintöosuudesta vähennetään 40 000 euroa. Päivin verotettavaksi perintöosuudeksi jää näin $100\,000\text{ €} - 40\,000\text{ €} = 60\,000\text{ euroa}$.

Vero I-luokassa: veron vakioerä alarajan 60 000 kohdalla on 3 500 euroa.

Verotettavan perintöosuuden arvo vahvistetaan verottajan toimesta täysin sadoin euroin siten, että ylimenevät eurot jätetään ottamatta huomioon.

Esimerkki. Jäämistön arvo on 73 566 euroa ja sen jakaa kaksi täysi-ikäistä perillistä. Kummankin osuus on täten 36 783 euroa. Perintöverotuksessa osuudet pyöristetään 36 700 euroon, josta perintövero I-veroluokassa molemmille perillisille on 1 269 euroa. (Lindholm 2010, 70.)

Verohallinto eli tavallisimmin perittävän viimeisen asuinpaikkakunnan verotoimisto, panee perintöveron maksuun kahdessa erässä, jos vero on vähintään 500 euroa. Kahdessa erässä maksettavan veron ensimmäinen erä on maksettava viimeistään sen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, joka alkaa lähinnä kolmen kuukauden kuluttua perintö- ja lahjaverotuksen toimittamispäivää seuraavan kuukauden alusta lukien ja toinen erä viiden kuukauden kuluttua verotuksen toimittamispäivästä. Esimerkiksi jos perintöverotuksen toimittamispäivä on 19. tammikuuta, on ensimmäinen veroerä maksettava 1. toukokuuta ja toinen erä 1. heinäkuuta. Perintövero vanhenee viiden vuoden kuluessa veron määräämisestä tai maksuunpanoa seuraavan vuoden alusta lukien. (Lindholm 2010, 86 - 87.)

Perintöveron maksamiseen voi hakea Verohallinnolta maksulykkäystä ja maksuhojennusta. Harkintavalta on siis veroviranomaisella, mutta maksulykkäyksen myöntämisen perusteena

voi olla esimerkiksi maksuvelvollisen henkilön tilapäiset maksuvaikeudet. Käytännössä perusteena voi olla sairaus, työttömyys tai elatusvelvollisuus. Huojennus tarkoittaa puolestaan verosta vapauttamista ja se voidaan myöntää, mikäli verovelvollisella on laissa määritelty erityinen syy. Huojennus on erittäin poikkeuksellinen toimi eikä se ole mahdollista ilman laissa määriteltyjen edellytysten täyttymistä. Maksuhuojennus voidaan myöntää, kun verovelvollisen veromaksukyky on olennaisesti alentunut ja veron periminen siinä tilanteessa olisi kohtuutonta. Huojennusta haetaan kirjallisesti ja Verohallinto ratkaisee asian tulojen ja varojen perusteella. (Puronen 2009, 79 - 80.)

Perintöverovelvollisuus syntyy niissä kaikissa tilanteissa, joissa perinnönjättäjä tai perinnönsaaja asuu Suomessa. Joskus käy niinkin, että Suomessa asuva henkilö saa perintönä ulkomailla asuvalta henkilöltä sekä irtainta että kiinteää omaisuutta. Tällöin perinnönsaaja on velvollinen maksamaan perintöveron Suomeen. Yleistä on, että perinnönjättäjä joutuu maksamaan verot sekä perittävän kotimaahan että Suomeen, koska Suomi on solminut vain muutamia kansainvälisiä sopimuksia veroja koskien. Jotta kaksinkertaiselta verotukselta vältyttäisiin, on PerVL:iin otettu säännös estämään sen syntyä. Sen mukaan Suomessa asuvan henkilön saamasta perinnöstä Suomeen suoritettavasta verosta vähennetään hänen samasta perinnöstä ulkomaille suorittamansa veron määrä tietyin ehdoin. (Lindholm 2010, 87 - 88.)

5 VEROSUUNNITTELU

Viimeisten vuosikymmenten aikana suomalaisten henkilökohtainen varallisuusasema on parantunut huomattavasti. Kun lähtökohta on se, ettei kukaan saa täältä mitään arkkuun mukaansa, on taloudellisten arvojen jyllätessä kansakunnassamme huomio kiinnittynyt jäämistösuunnitteluun: kenelle ja miten varallisuus siirtyy ja miten se tapahtuisi taloudellisessa mielessä halvimalla.

Ellei perinnönjättäjä halua määrätä varallisuutensa siirtymisestä, varallisuus jakaantuu edellä läpi käytyjen lakien ja säännösten mukaan kaavamaisesti. Perinnönjättäjä voi halutessaan määrätä hyvinkin pitkälle omaisuutensa jakaantumisesta. Tämä kuitenkin edellyttää tiettyjä toimia ja apuna kannattaa käyttää asiantuntijaa. Niitä toimia, joilla perinnönjättäjä määrää omaisuutensa ja varallisuutensa siirtymisestä hänen kuolemansa jälkeen, nimitetään jäämistötoimiksi. Jos nämä toimet tehdään tietyn suunnitelman mukaan, on tällöin kyse jäämistösuunnittelusta. Jäämistösuunnittelu sisältää kaikki toimet, joiden taustalla on ajatus varallisuuden siirtymisestä jälkeen jääville henkilöille. Jäämistösuunnittelun taustalla on useimmiten ajatus, että omaisuutta halutaan siirtää perillisille ilman veroseuraamusta tai mahdollisimman vähäisin veroin. Kun suunnittelun keskeinen ajatus on verotuksen minimointi, kyse on verosuunnittelusta. Verosuunnittelun on tapahduttava aina lain puitteissa, ja yleensä toimien on oltava myös moraalisesti kestäviä. (Puronen 2009, 15 - 17.)

Jotta vältettäisiin perillisten riidat ja että jäämistösuunnittelu onnistuisi aidosti, on hyvä keskustella avoimesti etukäteen perinnönjättäjän ja perillisten ja testamentin saajan kesken. Yleisesti ottaen on siis sitä parempi, mitä aikaisemmin asiaa pohtii. Pelkkä suunnittelu ei kuitenkaan riitä – on myös ryhdyttävä toimiin. (Puronen 2009, 18.)

On kuitenkin muistettava, että verosuunnittelu ei ole riskitöntä puuhaa. Merkittävimpiä ovat soveltamisriskit. Kun verovelvollinen pyrkii löytämään verotuksellisesti optimaalisia ratkaisuja, hän joutuu samalla koettelemaan verolakien soveltamisen äärirajoja. Valmius riskinottoon tieteenkin lisää toimintavaihtoehtoja ja mahdollistaa monipuolisemman vaihtoehtovalikoiman. Vaikka verotusta ei yleensä tiukenneta takautuvasti, voi lainsäädäntöön tulla muutoksia pitkällä aikavälillä. Tällöin riskinä ovat myös lainsäädännön muuttumisen kannalta pitkän aikavälin ratkaisut, jotka sittemmin osoittautuvat epäedullisiksi. Verosuunnittelun kannalta mielenkiintoisen lisän tuo yksityis- ja vero-oikeudellisen suhteen tarkastelu. Erityisesti tämä

koskettaa perintö- ja lahjaveroa. Pääpiirteittäin siviilioikeudelliset oikeustoimet sitovat myös vero-oikeudessa, mutta näin ei aina välttämättä ole. Näitä edellä mainittuja riskejä voidaan pyrkiä minimoimaan pyytämällä ennakkoratkaisua veroviranomaiselta. (Ossa 2009, 15 - 16.)

5.1 Elinaikaan ajoittuvat vastikkeettomat luovutustoimet

Elinaikaan ajoittuvissa vastikkeettomissa luovutustoimissa, kuten lahja, on saajan ja antajan kannalta ajateltuna monia etuja verrattuna niitä kuolinhetkeen ajoittuviin saantoihin. Elinaikaisten luovutusten tapahtuessa ovat molemmat elossa, ja näin ollen lopputulosta voidaan suunnitella halutun lopputuloksen saavuttamiseksi. Mikäli lopputulos ei ole se, mitä osapuolet tarkoittivat, on korjaaminen yleensä mahdollista. Tätä mahdollisuutta ei kuolemanvarais-toimien ja jaon toteutuessa ole. (Puronen 2009, 107 - 108.)

Kuten aiemmin on todettu, on lahja keskeisin verosuunnittelun vaihtoehto. Lahjan antajan on kuitenkin pohdittava omia taloudellisia mahdollisuuksia luovutuksen tekemiseen. Pohdiskelun tulisi liittyä loppuelämään eikä vain tähän päivään. Yleensä lahjanantajan näkökulmasta hän arvottaa toisen tarpeet omien tarpeidensa edelle. Vanhemmat ihmiset, joille omaisuutta ja varallisuutta on kertynyt, eivät sitä useimmiten mielestään tarvitse tai jaksakaan huolehtia. Niinpä he voivat antaa sitä lapsilleen, jotka sitä vanhempien mielestä enemmän tarvitsevat. (Puronen 2009, 108.)

Osa lahjoista on vapautettu lahjaverosta. Ne voidaan jakaa neljään eri ryhmään:

- 1 verovapaus perustuu lahjansaajan asemaan yhteiskunnassa
- 2 lahjana on toistuvaisluonteinen etu, kuten hallinta- tai käyttöoikeus
- 3 verovapaus perustuu lahjan luonteeseen tai arvoon
- 4 eräät vakuutuskorvaukset. (Puronen 2009, 146.)

Kuka tahansa voi lahjoittaa varoja johonkin toimintaan tai muuhun lähellä sydäntä olevaan hyvään tarkoitukseen. Tällaisia kohteita voivat olla esimerkiksi Marttaliitto, Suomen sydänliitto ry, Luonnontieteellinen Museo tai Mannerheimin lastensuojeluliitto. Kohteen kukin valitsee itse, mutta yleisin tapa tukea yhdistyksen tai yhteisön toimintaa on testamentata sille varoja. Yleisiä ovat myös pienet rahalahjoitukset, jotka jäävät alle verotettavan rajan.

Julkisyhteisöjen, kuten kunta ja seurakunta, eräiden laitosten ja eräiden yhdyskuntien saamat lahjat ovat verovapaita. Tavallisimmin varoja lahjoitetaan yksityisille yleishyödyllisille yhteisöille, joille lahjat ovat säädetty verovapaiksi. Näiltä edellä mainituilta yhteisöiltä edellytetään oikeudelliselta muodoltaan yhdistystä tai muuta yhteisöä, laitosta tai säätiötä. Yleishyödyllinen toiminta ei ole taloudellisten etujen tavoittelu, vaan sen toiminnasta suurin osa on oltava yleishyödyllistä ja toiminnan on suuntauduttava rajoittamattomaan tai hyvin laajaan henkilöpiiriin. Toiminnan yleishyödyllisyydestä näissä tapauksissa päättää verottaja ja näin ollen on hyvä kääntyä verottajan puoleen epäselvissä tapauksissa ennen lahjoitusta välttääkseen vero-seuraamukset. (Puronen 2009, 146 - 148.)

Osana verosuunnittelua voi pitää mielessään säännön "sentin alle 4 000 euroa". Tämä alle 4 000 euron lahja voi olla rahaa, asunto-osakkeita, moottorikelkka tai kesämökki eli mitä tahansa omaisuutta. Asunto-osakkeen osalta lahjoitus on tehtävä määräosin, esimerkiksi 1/25 Asunto-osakeyhtiö Taivaanlokin osakkeista numerot 100 - 150. Ongelmaksi voi muodostua arvon osuminen oikeaan, koska verottajalla on itsenäinen arvonmääritysoikeus. Jos arvo nousee 4 000 euroon, on seurauksena lahjaverotus. Kiinteän omaisuuden, kuten kesämökin osalta alle 4 000 euron määräosaisia lahjotuksia hankaloittaa kiinteän omaisuuden lahjoituksen määrämuotovaatimukset kaupanvahvistajineen. Lahjan antaminen ei vaadi sukulaisuutta, eli lahjan voi aina antaa kenelle tahansa, esimerkiksi kummin kaverille. (Lindholm 2007, 34 - 35.)

Lahjaa annettaessa on muistettava kolmen vuoden yhteenlaskusääntö. Samalta lahjanantajalta saadut lahjat lasketaan yhteen, mikäli lahjat on saatu kolmen vuoden sisällä. Lopullinen lahjavero määrätään lahjojen yhteisumman perusteella. Verosta vähennetään se lahjavero, jonka lahjansaaja on jo suorittanut aikaisemmista lahjoista. Toisin sanoen verovapaa alle 4 000 euron lahja voi muuttua verolliseksi, mikäli lahjanantaja antaa samalle lahjansaajalle liian aikaisin uuden lahjan ja lahjat ovat yhteenlaskettuna vähintään 4 000 euroa. (Lindholm 2007, 35 - 36.)

Esimerkki. Kalle saa isältään 20-vuotis syntymäpäivalahjaksi 2 000 euroa 23.12.2009. Kesällä 2011 Kallen isä ostaa Kallelle 3 000 euron matkan etelään. Lahjat olisivat olleet yksittäin verovapaita, mutta koska ne on annettu kolmen vuoden sisällä, Kallelle tulee määrätä lahjaveroa yhteensä 5 000 euron lahjoista 170 euroa.

Lahjaveroa ei suoriteta tavanomaisesta koti-irtaimistosta, mikä tulee lahjansaajan tai hänen perheensä käyttöön. Tavanomaista koi-irtaimistoa ovat huonekalut, kodin elektroniikka ja taloustavarat. Verovapaus ei edelleenkään koske yli 4 000 euron koti-irtaimistolahjaa. Kasvatukseen, koulutukseen tai elatukseen käytetty tai käytettäväksi annettu lahja on säädetty lahjaverosta vapaaksi. Lahjansaajalla ei tule kuitenkaan olla mahdollisuutta käyttää annettuja varoja muuhun tarkoitukseen. Tämä säännös koskee siis täysi-ikäistä lasta, johon vanhemmalla ei ole enää lakiin perustuvaa elatusvelvollisuutta tai esimerkiksi avopuolisoa. (Lindholm 2007, 39 - 40.)

Esimerkki. Nuoripari Tiina ja Ville ovat muuttaneet ensimmäiseen yhteiseen kotiin, joka on kalustamatta. Villen vanhemmilla on reilusti omia säästöjä, ja niinpä ensivisiitillä Villen isä on päättänyt ostaa nuorelle parille 3 000 euron sohvaryhmän. Villen äiti on puolestaan ostanut sinne 2 000 eurolla taulutelevision ja kotiteatterisarjan. Tämän lisäksi Villen isä on päättänyt antaa Villelle käteen 3 999 euroa asumiseen ja elämiseen. Villen äiti on puolestaan halunnut antaa miniälleen 3 999 euroa hyvinvointiin. Näin tehtynä lahjaveroilta vältyttiin.

Luovutustoimi, kuten lahja, on siviilioikeudellisesti aina joko vastikkeellinen tai vastikkeeton. Määräävän elementtinsä mukaisesti luovutustoimi on siis lahja tai kauppa. Yksityisoikeudellisessa ajattelussa luovutustointa ei näin voida jakaa, mutta lahjaverotuksessa tilanne on toinen: siihen on säädetty erityinen normi (PerVL 18.3 §) lahjanluontoisten luovutustoimien varalta. Lahjanluontoiselle luovutustoimelle on tyypillistä se, että esineestä tai vastaavasta suoritteesta maksettu vastike alittaa sen käyvän arvon, ja mikäli luovutuskirjassa sovittu vastike on enintään kolme neljäsosaa käyvästä hinnasta. (Puronen 2009, 38, 130.)

Esimerkki. Helena myy 180 000 euron arvoisen kiinteistön naapurin Annelille 126 000 eurolla. Koska kauppahinta on 70 prosenttia käyvästä arvosta, katsotaan kauppahinnan ja käyvän arvon välisen erotuksen eli 54 000 euroa Annelin saamaksi lahjaksi. Tästä koituu Annelille, joka kuuluu siis II-veroluokkaan, 12 560 euron vero-seuraamus.

Yleisimmin lahjanluonteisuutta esiintyy edellisestä esimerkistä poiketen sukulaisten ja muiden läheisten ihmisten välisissä osake- ja kiinteistökaupoissa. Tämän takana on kenties pyrkimys suosia ostaja-puolena olevaa lähipiiriin kuuluvaa henkilöä. Hänelle voidaan myydä omakotitalo kohteen markkina-arvoa alemmalla hinnalla. (Puronen 2009, 132.)

Kuten aiemmin on mainittu, on perintö- ja lahjaverotuksen järjestelmässä ennakkoperintö aina lahja. Rintaperillisen ennakkoperinnöksi luetaan oloihin nähden tavanomaista arvokkaampi lahja, jollei perittävä ole ilmaissut asiaa päinvastaisesti. Ennakkoperinnöstä on tehtävä lahjaveroilmoitus. Ennakkoperinnöksi tulkittu lahja lisätään saajan perintöosaan eli pesästä saamaansa varallisuuteen. Ennakkoperintö otetaan aina huomioon riippumatta ajasta, joka on kulunut lahjoituksesta. (Puronen 2009, 152 - 153.)

Esimerkki. Kirsi on saanut äidiltään ennakkoperintönä kymmenen vuotta sitten 50 000 euroa. Hän on silloin maksanut lahjaveroa 4 310 euroa. Nyt hän saa äidiltään perintönä myös 50 000 euroa. Mikäli lahjoitus ei olisi ollut ennakkoperintö, sitä ei olisi lisätty Kirsin saamaan perintöön ja hänen perintöveron määrä 50 000 eurosta olisi ollut 2 500 euroa. Koska ennakkoperintö tulee lisätä Kirsin perintöosuuteen, kokonaisverorasitus lahjasta ja perinnöstä määräytyy 100 000 euron mukaan. Kokonaisveronmäärä on 8 700 euroa, josta vähennetään aikaisemmin maksettu 4 310 euroa. Kirsille tulee maksettavaksi perintöveroa siis $8\,700\text{ €} - 4\,310\text{ €} = 4\,390\text{ euroa}$. (Ossa 2009, 88.)

Omaisuuksien lahjoittaminen useammalle henkilölle on yksi vaihtoehto elinaikaan ajoittuvasta vastikkeettomasta oikeustoimesta. Verotuksellisesti yhteislahja on edullisempi, kuin useampi erillinen lahja, mikäli saajina ovat aviopuolisot. Tämä johtuu siitä, että aviopuolisoiden osalta on säädetty veroluokan määräytyvän sen henkilön mukaan, jonka veroluokka on lahjanantajaan nähden läheisempi. Yhteislahjan kohdalla on muistettava jälleen merkitä se lahjakirjaan sanatarkasti, ettei se tulkintatilanteessa muutu kahdeksi erilliseksi lahjaksi, jotka sitten verotetaan erillisinä. Mikäli lahjansaajat eivät ole keskenään avioliitossa, katsotaan lahjan oikeus- ja verotuskäytännön mukaan muodostuvan erillisistä lahjoista. Esimerkiksi tilanne, jossa vanhemmat lahjoittaessa lapsilleen suullisesti yhteiseksi rahaa ja omaisuuttaan, lahjojen katsotaan muodostuvan kunkin yksittäisen lapsen saamista erillisistä lahjoista. Mutta mikäli vanha isäntä antaa mökin lahjaksi yhteisesti kolmelle pojalleen, verotetaan heitä yhdessä. Alla oleva esimerkki kuvastaa avioparin verokohtelua yhteisestä ja erillisestä lahjasta:

Esimerkki. Puolisot A ja B lahjoittavat lapselleen C:lle ja tämän puolisolalle D:lle yhteensä 80 000 euroa. C:n veroluokka on I ja D:n II. Tilanne tulkitaan niin, että kyse ei ole yhteislahjasta, joten veroseuraamukset ovat seuraavat:

A antaa C:lle 20 000 euroa \rightarrow vero 1 310 €

A antaa D:lle 20 000 euroa	→	<u>vero 3 480 €</u>
		yhteensä 4 790 €
B antaa C:lle 20 000 euroa	→	vero 1 310 €
B antaa D:lle 20 000 euroa	→	<u>vero 3 480 €</u>
		yhteensä 4 790 €
		Verot yhteensä ovat 9 580 €.

Esimerkki. Tilanne on sama kuin edellä, mutta tulkitaan tilanne niin, että kyseessä on yhteislahja:

A antaa C:lle + D:lle 40 000 euroa	→	vero 3 310 €
B antaa C:lle + D:lle 40 000 euroa	→	<u>vero 3 310 €</u>
		Verot yhteensä ovat 6 620 €.

(Puronen 2009, 112 - 115.)

Mikäli yhteislahja annetaan avoparille, jotka ovat erilaisessa sukulaisuussuhteessa lahjoittajaan tai testamentintekijään, määrätään vero PerVL 15.1 §:n ja 21 §:n nojalla sen henkilön mukaan, joka on kaukaisinta sukua.

Esimerkki. Mikko antaa 200 000 euron arvoisen kiinteistölähjan tyttärelleen ja tämän poikaystävälle yhteisesti. Lahjavero määrätään siis II-veroluokan mukaan ja verorasitus on täten 59 280 euroa. Mikäli kiinteistö annetaan puoliksi molemmille, maksaa tytär I-veroluokan mukaan 10 810 euroa ja tämän poikaystävä II-veroluokan mukaan 27 280 euroa. Verosäästö on siis $59\,280\text{ €} - (10\,810\text{ €} + 27\,280\text{ €}) = 21\,190\text{ €}$. (Ossa 2009, 44.)

Lahjan pilkkominen pienempiin osiin ja useammalle henkilölle tuottaa kenties suurimman verosäästön. Myös lahjoitusten ajoittaminen pidemmälle aikavälille antaa pelivaraa pilkkomiselle. (Puronen 2009, 138 - 139.)

Esimerkki. Aaro on perinyt viisi vuotta sitten sedältään 50 000 euroa. Koska hän ei ole tarvinnut rahoja, hän on siirtänyt ne aikanaan hänen ja vaimonsa Leenan yhteiselle pankkitilille. Koska pankkikorot ovat matalat eikä hänellä ole tarvetta niin suurelle summalle käteistä, hän päättää lahjoittaa niitä lapsilleen ja lastenlapsilleen. Aarolla ja Leenalla on aina ollut yhteiset varat ja pankkitilikin on ollut yhteinen

vuosikymmenet. Tällä hetkellä tilillä on varoja yli 100 000 euroa. Aaro ja Leena päättävät lahjoittaa yhteensä 60 000 euroa seuraavasti: Aaro lahjoittaa kullekin heidän kolmelle lapselleen 10 000 euroa ja Leena samoin.

Veron määrä lasketaan seuraavasti:

Aaron antamat lahjat: lahjavero 10 000 eurosta I-luokassa on $520 \text{ euroa} \times 3 = 1\,560 \text{ €}$

Leenan antamat lahjat: vero 10 000 eurosta I-luokassa on $520 \text{ euroa} \times 3 = 1\,560 \text{ €}$

Lahjaverot yhteensä 3 120 euroa.

Jos vain Aaro olisi ollut lahjanantajana (eli antanut 20 000 euroa jokaiselle lapselle), olisi vero laskettu seuraavasti:

Verot 20 000 eurosta I-luokassa on $1\,310 \text{ euroa} \times 3 = 3\,930 \text{ euroa}$.

Verojen erotus eli säästö erillisinä lahjoina olisi $3\,930 \text{ €} - 3\,120 \text{ €} = 810 \text{ euroa}$. (Puro-nen 2009, 140 - 141.)

Esimerkki. Tilanne on sama kuin edellä, mutta Aaro ja Leena ohjaavat osan varoista suoraan lastenlapsille. Oletetaan, että Aaron ja Leenan jokaisella kolmella lapsella on kaksi lasta.

Jos Aaro antaisi jokaiselle lapsenlapselleen verovapaana 3 300 euroa ja Leena samoin, lastenlapsien lahjojen yhteenlaskettu määrä olisi 19 800 euroa. Loppuosan Aaro ja Leena lahjoittaisivat tasasuuruisin erin lapsilleen $(60\,000 \text{ €} - 19\,800 \text{ €}) = 40\,200 \text{ eu-roa}$. Aaro lahjoittaa puolet ja Leena puolet.

Aaron antamista lahjoista $(20\,100 \text{ €} / 3 = 6\,700 \text{ €})$ maksuunpannaan veroa 289 euroa lahjaa kohden, koska veron määrä alarajan 4 000 euroa kohdalla on 100 euroa ja ylimenevältä osalta $7 \% \times 2\,700 \text{ €} = 189 \text{ euroa}$ eli vero yhteensä 289 euroa. Leenan antamien osalta veroa määrätään samoin.

Veron määrä lahjoista lapsille:

Aaron antamat lahjat: lahjaveroa lapsille annetuista lahjoista I veroluokassa kertyy yhteensä $3 \times 289 \text{ €} = 867 \text{ euroa}$.

Leenan antamat lahjat: lahjaveroa lapsille annetuista lahjoista I veroluokassa kertyy yhteensä $3 \cdot 289 \text{ €} = 867 \text{ euroa}$.

Verot yhteensä $867 \text{ €} + 867 \text{ €} = 1\,734 \text{ euroa}$. (Puronen 2009, 141.)

Vaikka yleisesti lahjan kohteena on esine, voi kohteena olla elinkautinen nautintaoikeus, kuten eläke. Eliniäksi tai ennalta määräytyksi vuosiksi lahjoitettu etuus on luonteeltaan jatkuvaa. Kyse voi olla joko käyttöoikeudesta tai arvo-oikeudesta. Nämä etuudet on jätetty erityisellä säännöksellä (PerVL 2.2 §) lahjaverotuksen ulkopuolelle. (Puronen 2009, 119.)

Vaikka omistusoikeus tiettyyn omaisuuteen tulisi perillisille, voidaan testamentilla määrätä hallintaoikeus jollekulle toiselle. Hallintaoikeus voi kohdistua koko jäämistöön tai vain tiettyyn omaisuusesineeseen. Velvoitteet arvostetaan samoin kuten vastaavanlainen oikeus. Hallintaoikeuden eli velvoitteen arvo pääomitetaan laskutoimituksella, jonka perusteena on ensisijaisesti määrittää edun todellinen vuotuistuotto. Edun vuotuisarvo kerrotaan sillä kalenterivuosimäärällä, minkä velvoite on voimassa. Käytännössä pääomittaminen tuottaa ongelmia, koska vuotuistuoton määrittäminen on vaikeaa ja velvoitteen kesto aika ei aina ole tiedossa. Verohallinnolla nykyinen arvostuskäytäntö on vakiintunut siten, että asuntoedun vuotuisarvo on 5 prosenttia ja vapaa-ajan asunnoista vastaavasti 3 prosenttia. (Puronen 2009, 66 - 67.) Elinikäisen hallintaoikeuden pääomitettu arvo määräytyy oikeuden saajan iän perusteella. Kun kyseessä on jäljellä olevaksi eliniäksi tarkoitettu nautintaoikeus, etuuden vuosi-arvo pääomitetaan soveltaen PerVL 10.2 §:n seuraavia kertoimia:

Verovelvollisen ikä	Luku, jolla vuositulon määrä kerrotaan
alle 44 vuotta	12
44–52 vuotta	11
53–58 vuotta	10
59–63 vuotta	9
64–68 vuotta	8
69–72 vuotta	7
73–76 vuotta	6
77–81 vuotta	5
82–86 vuotta	4

87–91 vuotta	3
92 tai enemmän	2

Kuten yllä olevasta taulukosta käy ilmi, mitä nuorempi edunsaaja on, sitä suurempi on ikäkerroin. Esimerkiksi 55-vuotiaan edunsaajan elinikäisen edun arvo on 10 kertaa vuosituoton määrä. Jos edunsaajina on aviopari, kerroin määrätään nuoremman puolison iän mukaan. (Puronen 2009, 68.)

Esimerkki. Matin 66-vuotias isä omistaa yksin kesämökin, jonka käypä arvo on 50 000 euroa. Isä on ajatellut lahjoittaa vuonna 2008 mökin Matille, mutta hän on ajatellut myös pidättää mökkiin elinikäisen hallinta- ja käyttöoikeuden paitsi itselleen niin myös 55-vuotiaalle vaimolleen. Kun verotuskäytännössä kesämökkien osalta vuotuinen tuottokerroin on varsin usein 3 prosenttia, Matti varautuu seuraavaan laskutoimituksen mukaiseen lahjan arvoon ja sen veroihin:

Kesämökin vuotuinen tuottokerroin 3 prosenttia 50 000 eurosta on 1 500 euroa. Kun Matin äiti on nuorempi, valitaan ikäkerroin hänen mukaan, eli $1\,500\text{ €} \cdot 10 = 15\,000\text{ euroa}$. Matin lahjan arvoksi jää siis 35 000 euroa, josta hän maksaa lahjaveroja 3 740 euroa. Matin lahjaverosäästö oli siis hallintarasitteesta johtuen 1 950 euroa, koska 50 000 eurosta lahjaveroja olisi mennyt 5 690 euroa.

Esimerkki. Oletetaan, että 80 vuotta täyttänyt Erkki oli testamentannut kesämökin lapsenlapselleen Juhalle, mutta pidätti elinikäisen käyttöoikeuden ainoalle pojalleen Villelle, 50 vuotta, tähän kesämökkiin. Paljonko Juha maksaa perintöveroa? Kesämökin arvo on 100 000 euroa.

Kesämökin vuotuinen tuottokerroin on 3 prosenttia, joka kerrotaan ikäkertoimella 11. Eli $3\% \cdot 11 \cdot 100\,000\text{ €} = 33\,000\text{ euroa}$. Lahjan arvoksi jää 67 000 euroa, josta Ville maksaa lahjaveroa alarajan 50 000 kohdalla 4 310 euroa ja ylimenevältä osalta $13\% \cdot 17\,000\text{ €} = 2\,210\text{ €}$ eli yhteensä $4\,310\text{ €} + 2\,210\text{ €} = 6\,520\text{ euroa}$.

Neljäs mainittu verovapaa lahja on eräät vakuutuskorvaukset. Verojärjestelmämme mukaan henkivakuutuskorvaus verotetaan perintö- ja lahjaverotuksessa tai tuloverotuksessa saannon mukaan. Saannon verollisuus tai verovapaus riippuu siitä, missä sukulaisuussuhteessa edunsaajamääräyksessä nimetty vakuutuskorvauksen saaja on vakuutettuun. Saanto on tuloverolain 36 §:n mukaan verovapaa, mikäli korvaus maksetaan kuoleman johdosta puolisolle,

suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevalle perilliselle, kuten lapsenlapselle, ottolapselle, puolison lapselle, kuolinpesälle tai kasvattilapselle. Tässä aviopuolisolla tarkoitetaan myös sellaista avopuolisoa, jotka ovat olleet aiemmin avioliitossa keskenään ja avioliitonomaisessa suhteessa elävät henkilöt, joilla on tai on ollut yhteinen lapsi.

Vakuutuskorvauksen perintöverotuksellinen vaikutus riippuu siitä, maksetaanko se suoraan edunsaajiksi nimetyille vai kuolinpesälle. Mikäli korvaus maksetaan suoraan perilliselle, lisätään korvaus verolliselta osalta saajan perintöosuuteen. Kuolinpesälle maksettaessa korvaus lisätään pesän bruttovaroihin. Vakuutuskorvaus on verotettavaa vain sen 35 000 euron ylittävältä osalta perinnönsaajaa kohti. Toisin sanoen, jos saajana on kuolinpesä, jokainen pesän osakas saa lukea hyväkseen oman vapaaosansa suurimmillaan 35 000 euron suuruisena. Lesken osalta laissa on erityissäännös ja sen mukaan lesken vapaaosan suuruus on puolet tai kuitenkin vähintään 35 000 euroa lesken edunsaajamääräyksen nojalla saamien vakuutuskorvausten ja taloudellisen tuen yhteismäärästä. Mikäli pesässä on useita osakkaita, pesään kohdistuvan yhteenlasketun vapaaosan määrä voi nousta hyvin suureksi. Näillä vakuutuksilla voi olla suuri merkitys verosuunnittelukeinona. (Puronen 2009, 193 - 198.)

Verotuskäytännössä vakiintunut laskutapa on vahvistettu seuraavassa KHO:n ratkaisussa.

Esimerkki. KHO 2000 T 682. Kun puolet lesken edunsaajamääräyksen nojalla puolisonsa kuoleman johdosta saamista yhteensä 225 366 markan (37 903,84 €) henkivakuutuskorvauksista eli 112 683 markkaa (18 951,92 €) oli vähemmän kuin 200 000 markkaa (33 637,59 €), lesken verotettavaan perintöosuuteen lisättiin vakuutuskorvausten 200 000 markkaa ylittävä osa eli 25 366 markkaa (4 266,25 €).

Esimerkki. Perittävällä oli 200 000 euron riskihenkivakuutus, jonka edunsaajaa ei ole määritelty. Edunsaajana on siis kuolinpesä. Kuolinpesään kuuluu leski ja kaksi lasta. Lesken osuus on puolet vakuutuskorvauksesta eli 100 000 euroa. Tästä verotonta on 35 000 euroa ja verotettava osuus on täten 65 000 euroa. Yhden lapsen osuus vakuutuskorvauksesta on 50 000 euroa, josta verotonta on 35 000 euroa. Verollinen osuus yhden lapsen kohdalla on 15 000 euroa.

Perillisellä on yksi keino perittävän eläessä päättää oikeudestaan perintöön ja se on perinnöstä luopuminen. Tätä kutsutaan ennakoluopumiseksi tai negatiiviseksi perintösopimukseksi. Käytännössä perinnöstä luopuminen tapahtuu yleensä hyväksymällä perittävän eläessä tekemänsä testamentti. (Aarnio & Kangas 2009, 692.)

Esimerkki. Jouni on ilmoittanut vielä isänsä eläessä, että hän luopuu isänsä perinnöstä hyväksymällä hänen laatimansa testamentin, jonka mukaan hän eikä hänen jälkeläisensä tai puolisonsa saa mitään isänsä jälkeen. Jouni ei ollut saanut mitään vastiketta luopumishetkellä eikä myöhemminkään. Jounilla on kuitenkin luopumisestaan huolimatta oikeus saada lakiosa isänsä jälkeen toimitettavassa perinnönjaossa.

5.2 Kuolinhetkeen ajoittuvat luovutustoimet

Mikäli perintöomaisuutta aiotaan luovuttaa eteenpäin eli myydä, se kannattaa tehdä viivytystä. Tällöin myyntihinta voidaan ilmoittaa perukirjaan eli perintöverotukseen. Perintövero on halvempi vaihtoehto kuin se, että verotus toimitetaan alemmasta arvosta ja omaisuus sittemmin myydään korkeammalla hinnalla. Tällöin maksetaan saadun hinnan ja verotuksessa käytetyn hinnan erotuksesta luovutusvoittoveroa 28 %. (Norri 2010, 339.)

Esimerkki. Kertun kuolinpesään kuuluu kiinteistö, jonka arvo kaksi vuotta sitten oli 100 000 euroa. Nyt sen arvo on 200 000 euroa. Lisäksi kuolinpesällä on rahavaroja 400 000 euroa. Kuolinpesään kuuluu kolme osakasta A, B ja C. Perinnönjaossa A saa kiinteistön ja B ja C saavat rahavaroja kumpainenkin 200 000 euroa. Mikäli A myy perimänsä kiinteistön 200 000 eurolla, hänen katsotaan saaneen 100 000 euron luovutusvoiton, josta hän joutuu maksamaan luovutusvoittoveroa 28 000 euroa.

Luovutusvoittoverotuksessa vero kohdistetaan ”voittoon” eli saadun vastikkeen ja hankintahinnan erotukseen. Verovelvollisuuden kannalta ei ole merkitystä sillä, onko esine hankittu vastiketta vastaan vai saatu vastikkeetta eli lahjana. Kaupassa saadusta vastikkeesta vähennetään hankintameno ja myyntikustannukset, ja syntynyt erotus verotetaan myyntivoittona. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää hankintameno-olettamaa, joka on yleensä 20 prosenttia luovutushinnasta (tuloverolaki 46.1 §). Hankintameno-olettamana yli kymmenen vuotta omistetun omaisuuden osalta on 40 prosenttia luovutushinnasta. Lahjana tai perintönä saatujen esineiden, joille ei ole käytettävissä todellista hankintamenoa, pidetään esineelle hankintamenona vahvistettua perintö- ja lahjaverotusarvoa (tuloverolaki 47.1 §). Vahvistetulla arvolla tarkoitetaan verottajan vahvistamaa arvoa. (Puronen 2009, 225 - 226, 230.)

Esimerkki. Pentti kuoli syyskuussa 2000. Pentin kuolinpesään kuuluu mökki, jonka Pentti oli ostanut vuosikymmeniä sitten. Tuolloin kiinteistön arvoksi oli vahvistettu

30 000 euroa. Kuolinpesä on ollut jakamattomana yli 10 vuotta, mutta nyt perikunta on myynyt kyseisen mökin 100 000 eurolla. Koska mökki on ollut kuolinpesän omistuksessa yli 10 vuotta, kuolinpesä toteaa, että on edullisempaa vähentää luovutushinnasta hankintameno-olettaman mukainen 40 prosenttia.

	Todellinen hankintameno, euroa	Hankintameno- olettama, euroa
Myyntihinta	100 000	100 000
Hankintahinta	30 000	
Hankintameno-olettama		- 40 000
<u>Myyntivoitto</u>	<u>70 000</u>	<u>60 000</u>
Luovutusvoittoveroa 28 %	19 600	16 800

Kuolinhetkeen voidaan lukea erityisvähennykset, joita olivat alaikäisyysvähennys ja puoliso-vähennys. Puoliso voi PerVL 12.1 §:n nojalla vähentää veronalaisesta perintöosuudesta 60 000 euroa ennen veron määräämistä. Käytännössä puoliso on harvoin perillisen asemassa, koska useimmiten aviopareilla on lapsi tai lapsia. Puolisovähennyksen tekeminen on kuitenkin mahdollista, kun puolison saanto perustuu testamenttiin. Tämä tarkoittaa sitä, että puolisoilla on oikeus tehdä testamentti toisen puolison hyväksi rintaperillisistä huolimatta. Muistettava asia on, ettei rintaperillisten lakiosaa saa loukata. Koska perintöverotaulukon mukaan alle 20 000 euron saanto on perintöverovapaata, perintöverosuunnittelun kannalta olisi ihan-teellista tehdä keskinäinen testamentti, jolla 79 999 euroa määrätään omistusoikeuksin viimeksi eloon jäävälle puolisolle. Alaikäisyysvähennystä ei verosuunnittelun kannalta voi hyödyntää, koska vähennysoikeutta ei voida laajentaa testamentilla tai luopumalla perinnöstä. Alaikäisyysvähennys koskee vain ja ainoastaan perinnönjättäjän omia alaikäisiä lapsia.

Seuraavaksi vertaillaan hiukan testamentteja verosuunnittelun näkökulmasta. Perusjaon mukaan testamentit jaetaan yleissäädöksiin ja erityisjälkisäädöksiin eli legaatteihin. Jakoperustana on tuolloin testamentin saajan asema pesän osakkuuden kannalta. Yleistestamentiksi katsotaan sellainen jälkisäädös, joka tuottaa saajalleen samantyyppisen aseman kuin perilliselle. Legaatti puolestaan on määritelty etuuskohtaisesti. Se voi koskea tiettyä esinettä, arvomäärää tai oikeutta. Legaatinsaaja ei ole pesän osakas. Testamentit jaetaan myös neljään seuraavasti:

omistusoikeustestamentti, rajoitettu omistusoikeustestamentti, hallintaoikeustestamentti ja tuotto-oikeustestamentti. Viimeksi mainitulla testamentilla ei ole verosuunnittelun kannalta juurikaan merkitystä, koska sillä ei voida saavuttaa merkittäviä etuja.

Omistusoikeustestamentti antaa saajalleen rajoittamattoman omistusoikeuden testamentissa sanottuun omaisuuteen. Saaja voi vapaasti määrätä omaisuudesta elinaikanaan, esimerkiksi myydä, pantata tai testamentata omaisuuden osittain tai kokonaan. Omistusoikeustestamentissa on hallintaoikeustestamenttiin verrattuna se etu, että omistusoikeustestamentista voi osittainkin luopua testamentin tekijän kuoltua. Esimerkiksi leski voi puolisonsa kuoltua ottaa saamansa varallisuuden vastaan vain hallintaoikeudella omistusoikeuden sijaan, tai luopua saannosta sijaisperillisten hyväksi. Vastaavasti leski ei voi muuttaa hallintaoikeustestamenttia omistusoikeustestamentiksi. Hallintatestamentin etu omistusoikeuteen verrattuna on puolestaan saannon verovapaus sekä perintö- että tuloverotuksessa. Vastaavasti perilliset voivat joutua maksamaan veroja muodollisen omaisuuden saajina, vaikka omistusoikeutta rajoittaa lesken hallintaoikeus.

Keskinäistä omistusoikeustestamenttia laadittaessa on hyvä sopia siitä, että lapset joko saavat lakiosansa tai että he luopuvat lakiosastaan. Tavallisesti rajoitetulla omistusoikeustestamentilla ymmärretään tapausta, jossa keskinäisellä testamentilla on rajoitettu puolison oikeutta määrätä testamentattua omaisuutta toisella testamentilla. Eli aviopuolisot määräävät omaisuuden siirtyvän ensin leskelle ja lesken kuoltua molempien varallisuus jaetaan esimerkiksi molempien sukuhaarojen kesken. Verotuksen kannalta edullisempi vaihtoehto on kaksi puolikkaan saantoa kuin yksi, koska perintövero on progressiivista. Hallintaoikeustestamentti vähentää omistajalle määrättävää veroa, koska oikeus pääomitetaan ja vähennetään omistusoikeuden arvosta. Hallintaoikeuden käyttö voi rajoittaa omistajan mahdollisuuksia käyttää omaisuutta, mutta käytännössä tilanne on usein toinen ja hallintaoikeustestamentti onkin hyvin suosittu testamenttimuoto. Hallintaoikeustestamentti voidaan myös yhdistää erityisesti omaisuuden pilkkomisen kanssa. Lisäksi testamentilla voidaan määrätä avio-oikeudesta. Voidaan siis määrätä, ettei testamentinsaajan aviopuolisolla ole avio-oikeutta omaisuuteen. Tällä varmistetaan esimerkiksi maiden pysyminen suvussa. (Puronen 2009, 178 - 187.)

Esimerkki. Anita ja Bert ovat tehneet keskinäisen hallintaoikeustestamentin. Sen mukaan Anitan kuoltua Bert saa elinikäisen hallintaoikeuden Anitan omistamiin

kolmeen yksioon. Anitan ja Bertin lapsi Carl saa yksioihin omistusoikeuden. Yksioiden käyväksi arvoksi on perintöverotuksessa vahvistettu 180 000 euroa. Bertin hallintaoikeuden arvoksi on vahvistettu 60 000 euroa. Carl maksaa perintöveroa 120 000 euron perinnöstä. Bertin hallintaoikeuden arvo eli 60 000 euroa ei ole perintöveron alaista varallisuutta. On kuitenkin muistettava, että mikäli Bert saa yksioista esimerkiksi vuokratuottoa, hän maksaa veroa varallisuudesta kertyvästä tuotosta hallintaoikeuden ja tuloverolain 37.2 §:n nojalla. (Ossa 2009, 93.)

Esimerkki. Perinnönjättäjä A on myynyt vapaa-ajan asuntonsa, mutta ei ole halunnut luopua saamistaan varoista vielä 70-vuotiaana. Hän teki testamentin ja määräsi omaisuutensa siirtymisestä kuoleman varalta. A:n arvioidut varat olivat 400 000 euroa ja hänellä oli kaksi lasta. Molemmilla lapsilla oli kolme lasta. A teki erityisjälkisaädöksen, jossa hän määräsi kaikille kuudelle lapsenlapselleen maksettavaksi hänen kuolemansa jälkeen 19 999 euroa. Samoin hän määräsi niin ikään molemmille miniöilleen 19 999 euroa. Loput omaisuudesta oli menevä lain mukaan pojille.

Lasten legaattien yhteisarvo oli $6 \cdot 19\,999 \text{ €} = 119\,994 \text{ euroa}$.

Miniöiden legaattien yhteisarvo oli $2 \cdot 19\,999 \text{ €} = 39\,998 \text{ euroa}$.

Legaattien arvo yhteensä oli 159 992 euroa.

Pojille jäi jaettavaksi $400\,000 \text{ €} - 159\,992 \text{ €} = 240\,008 \text{ euroa}$, joista molemmat sai 120 004 euroa. Vero yhdestä perintöosuudesta on 11 300 euroa, joten verojen yhteissumma on 22 600 euroa.

Jos omaisuus olisi jaettu pelkästään poikien kesken, molempien osuus olisi ollut 200 000 euroa ja josta vero olisi ollut 21 700 euroa. Verojen yhteismäärä olisi ollut tässä tapauksessa 43 400 euroa. Verosäästö testamentin ansiosta oli 20 800 euroa.

5.3 Kuoleman jälkeiset toimet

Vaikka suurin osa verosuunnittelusta kohdistuu perinnönjättäjän tai testamentin tekijän elinaikaan, voidaan asiaan kuitenkin vaikuttaa vielä kuoleman jälkeenkin. Osa toimista kohdistuu

jäämistön jakoon ja osa sen ositukseen. Merkitystä on myös sillä, päätetäänkö esimerkiksi myydä pesän varallisuutta. (Puronen 2009, 203.)

Yksi keino kuoleman jälkeisestä toimesta on perinnöstä ja testamentista luopuminen perittävän kuoleman jälkeen. Sekä perinnön- että testamentinsaajan on konkreettisesti otettava saanto haltuunsa, että hänestä tulee omaisuuden tai oikeuden omistaja. Mikäli hän laiminlyö toimet saannon vastaanottamiseksi tietyn ajan kuluessa perittävän kuolemasta, hänen oikeutensa vanhenee. Jos tämä oikeus vanhenee, myös perintöverotuksen peruste puuttuu. Tästä vanhentumisen kautta tapahtuvasta luopumisesta käytetään nimitystä passiivinen luopuminen. Yleensä perinnöstä luopuminen tapahtuu niin, että ensisijaissaaja ilmoittaa kirjallisesti heti perimysaannon tapahduttua luopuvansa saannostaan ehdoitta. Tätä kutsutaan aktiiviseksi luopumiseksi. Perintöverovelvollisuuden synty on kytketty näissä tapauksissa siihen, onko perillisen tai testamentinsaajan katsottu saaneen saannon kohteena olleen varallisuuden haltuunsa. Verotuksessa edellytetään siis haltuunotolta ryhtymistä saantoon. (Puronen 2009, 203 - 206.)

Perintöön ja testamenttiin ryhtyminen sekä se, milloin ryhtymisen on katsottu tapahtuneen, ovat loppujen lopuksi näyttökysymys, eikä sille ole olemassa oikeusohjetta. Perintöön voidaan ryhtyä ottamalla perintö vastaan tai ilmaisemalla halukkuus ottaa perintö vastaan. Käytännössä tosiasiallinen vastaanottaminen on kyseessä silloin, kun perillinen yksin tai yhdessä toisten osakkaiden kanssa on ottanut jäämistön hoitoonsa tai osallistunut jäämistöä koskevaan määräämistoimeen tai perinnönjakoon. Pelkkä osallistuminen perunkirjoitukseen ei välttämättä tarkoita perintöön ryhtymistä. (Aarnio & Kangas 2009, 185, 712). Perinnöstä luopumisen katsotaan tapahtuneen tehokkaasti, jos se on tapahtunut ilman verovelvollisuuden syntyä. Vastaavasti luopumisen katsotaan tapahtuneen tehottomasti, jos luopumisesta huolimatta häntä pidetään perintöverovelvollisena. (Puronen 2009, 204 - 206.) Alla oleva esimerkki kuvaa tehokkaan ja tehottoman luopumisen veroseuraamuksia yksinkertaisesti:

Esimerkki. A kuoli leskenä ja jätti jälkeensä 120 000 euron omaisuuden. Häneltä jäi lapsi B, jolla oli rintaperilliset LC, LD ja LE. B luopui perinnöstään tehokkaasti.

Perintöverotus:

LC:n osuus perinnöstä on 40 000 €, josta perintöveroa I veroluokassa alarajan 40 000 kohdalla määrätään maksettavaksi 1 500 €.

LD:n osuus perinnöstä on 40 000 €, josta perintöveroa I veroluokassa alarajan 40 000 kohdalla määrätään maksettavaksi 1 500 €.

LE:n osuus perinnöstä on 40 000 €, josta perintöveroa I veroluokassa alarajan 40 000 kohdalla määrätään maksettavaksi 1 500 €.

Perintöverot lapsilta ovat yhteensä $3 * 1\,500\text{ €} = 4\,500\text{ €}$.

Esimerkki. Olosuhteet kuten edellä, mutta B:n oli katsottu ryhtyneen perintöönsä ennen siitä luopumista, eli kyseessä on tehoton luopuminen.

Perintöverotus:

B:n osuus on 120 000 €, josta perintövero alarajan 60 000 kohdalla on 3 500 € ja ylimenevältä osalta $13\% * 60\,000\text{ €} = 7\,800\text{ €}$. Verot yhteensä ovat $3\,500\text{ €} + 7\,800\text{ €} = 11\,300\text{ €}$.

Lahjaverotus:

LC:n saaman lahjan arvo on 40 000 €, josta lahjaveroa I-luokassa alarajan 17 000 kohdalla määrätään 1 010 € ja ylimenevältä osalta $10\% * 23\,000\text{ eurosta} = 2\,300\text{ euroa}$. Lahjavero yhteensä $1\,010\text{ €} + 2\,300\text{ €} = 3\,310\text{ €}$.

LD:n saaman lahjan arvo on 40 000 €, josta lahjaveroa määrätään samoin kuin edellä 3 310 €.

LE:n saaman lahjan arvo on 40 000 €, josta lahjaveroa määrätään samoin kuin edellä 3 310 €.

Lahjaverot lapsilta yhteensä ovat $11\,300\text{ €} + 3 * 3\,310\text{ €} = 21\,230\text{ €}$.

Verohyöty tehokkaassa luopumisessa on todella merkittävä:

$21\,230\text{ €} - 4\,500\text{ €} = 16\,730\text{ euroa}$.

Sekä perinnöstä että testamentista luopumisen on tapahduttava kirjallisesti. Luopumistahdon voi ilmaista myös perukirjassa, mutta sen on oltava niin yksilöity, että luopuminen on riidattonta. Luopuminen voi tapahtua vain sijaantuloperillisten hyväksi. Mikäli perinnöstä luopuminen tapahtuu ehdoitta ja se kohdistuu koko jäämistöön, perillinen ei voi enää määrätä perinnönjaosta tai sen lopputuloksesta. Luopuja ei voi määrätä esimerkiksi hänen jäämistöosuutensa jakaantumisesta lapsilleen. (Aarnio & Kangas 2009, 715, 724 - 725.)

Testamentista luopumiseen rinnastetaan vakuutuskorvauksesta luopuminen. Verotuskäytäntö on vakiintunut siten, että edunsaajamääräyksellisestä vakuutuskorvauksesta voi luopua tehokkaasti samoin edellytyksin kuin testamentistakin. Tämä tarkoittaa sitä, että vakuutus-suoritusta pidetään muusta saannosta erillisenä eränä. Koska luopujan sijaan tulee hänen sijaisperillisensä, tämä antaa hyvän mahdollisuuden verosuunnittelulle. Luopumalla vakuutus-korvauksesta sijaisperillisten hyväksi korvaus jakaantuu useammalle saajalle riippuen tietenkin perillisten lukumäärästä. Näin ollen tästä saadaan veroetua. (Puronen 2009, 214 - 216.) Jottei asia olisi näin yksinkertaista, on mahdollista luopua perinnöstä sijaisperillisten hyväksi, mutta ottaa kuitenkin vastaan vakuutussuoritus, kuten seuraava esimerkki selvittää:

Esimerkki. A:n perivät hänen lapsensa B ja C. Perillinen B:llä on kaksi lasta, joiden hyväksi B:n on tarkoitus luopua A:lta saamastaan perinnöstä, jonka suuruus on yhteensä 300 000 euroa. B:llä on kuitenkin tarkoitus ottaa vastaan vakuutussuoritus, joka maksetaan A:n ottamasta säästöhenkivakuutuksesta. B on määrätty vakuutuksen edunsaajaksi. Vakuutussuorituksen suuruus on 100 000 euroa. Yllä esitetyn mukaisesti voi B ottaa vastaan 100 000 euron vakuutussuorituksen ja samalla luopua 300 000 euron perinnöstä lasten hyväksi siten, että perinnöstä verotetaan ainoastaan B:n lapsia. B:n veronalainen saanto on vapaaosan 35 000 euron ylittävältä osalta veronalaista eli 65 000 euroa. (Ossa 2009, 102.)

Hiukan toisenlainen luopuminen on kyseessä silloin, kun perittävän kuoleman jälkeen perillinen tai yleisjälkisaadoksen saaja luovuttaa perintöosuutensa pesään. Luovutus voi olla vastikkeeton tai vastikkeellinen. Useimmiten luovutuksen saanut osapuoli ryhtyy oikeustoimeen hankkiakseen itselleen kuolinpesälle kuuluvan kiinteistön. Tällöin luovutuksensaaja joutuu maksamaan 4 prosentin varainsiirtoveron kuin kiinteistön ostaja, vaikkei perintöosuuden luovutus olekaan oikeudellisesti ”kiinteistön kauppa”. Käytännössä perintöosuuden luovutus ilmaistaan usein siten, että osakas A ilmoittaa

- ”luovuttavansa perintöosuutensa (pesäosuutensa) T:lle”
- ”luopuvansa perinnöstään vastiketta vastaan”
- ”luopuvansa kaikesta oikeudestaan P:n jäämistöön T:n hyväksi” tai
- ”luopuvansa oikeudestaan (osuudestaan) kaikkeen P:n jäämistöön kuuluvan kiinteään ja irtaimeen omaisuuteen T:n hyväksi”.

Luovutuksesta on PK 17:3 §:n nojalla laadittava asiakirja, josta käy ilmi luovutuksen kohde ja sen osapuolet. Jotta ei jäisi epäselvyyksiä, kannattaa kirjata myös mahdollinen luovutushinta ja samalla valtuuttaa luovutuksensaaja allekirjoittamaan perinnönjakokirja luovuttajan puolesta. (Aarnio & Kangas 2009, 728 - 729.)

Kuten aiemmin on jo käynyt ilmi, perustuu aviovarallisuusjärjestelmämme omaisuuden erillisyyden periaatteelle. Puolisoilla on kuitenkin avio-oikeus toistensa omaisuuteen, ellei sitä ole avioehdolla poistettu. Avioliiton purkauduttua kuolemaan toimitetaan jäämistöositus. Tähän jäämistöositukseen liittyy lesken aseman turvaaminen, jotka saattavat puolestaan heikentää perillisten asemaa. Käsittelyssä on nyt ositus lahjaverotuksen näkökulmasta. Käytännössä lesken ja perillisten kesken voi tapahtua varallisuudensiirtoja osituksen toimittamiseksi. Nämä ovat aina lahjaverotuksesta vapaita, kun ne liittyvät ositukseen avioliittolain säännöksiä noudattaen. On myös tapauksia, joissa varallisuudensiirto tapahtuu pesän ulkopuolisin varoin, ja tällöin luovutusta pidetään ainakin osittain luovutusvoittoverollisena. Esimerkiksi jos pesään kuuluu arvokas kiinteistö, jonka leski haluaa pitää omana ja lasten asuntona, ei saada aikaan tasajakoa. Joskus osituksessa voidaan sopia, että leski saa kaiken pesään kuuluvan esineistön, mutta maksaa sen johdosta saannostaan vastiketta perillisille sovittuun rahamäärään. Mikäli leski saa tasinko-oikeutensa nojalla omaisuutta perillistaholta, nämä varallisuudensiirrot ovat siis verovapaita sikäli kun ne katetaan avio-oikeuden alaisella omaisuudella. Mikäli leski saa omaisuutta yli lainmukaisen tasingon, hänen katsotaan saavan perillisiltä veronalaisen lahjan ja suorittaa lahjasta veroa.

Leski voi luopua tasinko-oikeudestaan perillisten hyväksi joko kokonaan tai osittain. Luopumista ei katsota lahjana perillisille. Tämäkin mahdollisuus on hyvä ottaa huomioon verosuunnittelussa, jotta maksimaalinen verohyöty saavutettaisiin.

Esimerkki. Osituksessa Pekan nettovarojen arvoksi katsottiin 800 000 euroa ja hänen leskensä Hilman varojen arvoksi 200 000 euroa. Koko pesän omaisuus oli avio-oikeuden alaista omaisuutta. Hilma-leskellä olisi ollut oikeus saada Pekan perilliseltä Kalevilta tasinkona $(800\,000\text{ €} + 200\,000\text{ €}) / 2 - 200\,000\text{ €} = 300\,000\text{ euroa}$. Hilma-leski oli kuitenkin iäkäs ja katsoi Kalevin tarvitsevan varoja paljon kipeämmin asunnon hankkimiseen. Hilma ja Kalevi sopivat, että Hilma tyytyy omaan omaisuuteensa eikä käytä lainkaan tasinko-oikeuttaan.

Tasingosta luopumiseen sovelletaan samoja säännöksiä kuin perinnöstä ja testamentista luopumiseen. Luopuminen voi tapahtua tehokkaasti vain siihen hetkeen saakka, kun leski tasingon perusteella on saanut omaisuuden haltuunsa. Mikäli luopuminen tapahtuu vasta sen jälkeen, kun leski on jo ottanut tasingon haltuunsa tai määrännyt siitä, kyseessä on lahjaverotuksen alainen vastikkeeton luovutus perilliselle. (Puronen 2009, 216 - 221.)

Perinnönjaon lähtökohtina ovat osituksessa puolittamisperiaate ja jaossa tasajaon periaate. Käytännössä perilliset ja leski voivat poiketa olennaisesti tasajaon periaatteesta jonkun perillisen hyväksi. Tällöin luopumista katsotaan tämän perillisen muilta saamina lahjoina. Mikäli jaolle on erityinen, esimerkiksi varojen arvostukseen liittyvä syy, ei lahjaverotus välttämättä tule tilanteessa kyseeseen. Ellei erityistä syytä jaolle ole, on kyseessä veronalainen luovutus-toimi. (Puronen 2009, 223.)

6 PÄÄTELMÄT

Suomen lakiviidakko ei ole aivan helppoa luettavaa, eikä sitä maallikko monesti ymmärräkään. Asiantuntijaan turvautumisesta on Suomessa kallista. Mitä siis tehdä, jos haluaa huolehtia perimysasioista jo etukäteen ennen kuin asia on välttämättä edes ajankohtaista. Tässä opinnäytetyössä selvitettiin, millainen prosessi perinnönjako on, kuinka perintö- ja lahjaverot määräytyvät ja kuinka verosuunnittelua voidaan tehdä ennakkoon. Opinnäytetyön teoriatausta on luotettava, koska työn laatimisessa käytettiin voimassa olevaa oikeuskirjallisuutta ja lakeja.

Vuoden 2008 alusta voimaan tulleessa perintö- ja lahjaverolaissa perinnön ja lahjan veroasteikot eriytettiin. Lahjaa verotetaan huomattavan tiukasti perintöön verraten, kun pienin verotettava lahja on 4 000 euroa perinnön vastaavasti ollessa pienimmillään 20 000 euroa. Lisäksi säädetyt normit yhteenlaskuista säätelevät lahjojen jakamista tehokkaasti. Keveämpi lahjavero varmastikin kannustaisi perinnönjättäjiä antamaan lähipiirilleen lahjoja jo ennakkoon, eikä jättäisi varojaan odottamaan perinnönjaon ajankohtaisuutta.

Verosuunnittelussa vahvaa roolia esittää lahja. Lahja voi olla rahalahja, esine, osakkeita tai kiinteistö eli mitä tahansa. Lahjan voi antaa kenelle tahansa ja milloin tahansa. Verottoman 3 999 euron lahjan voi antaa kolmen vuoden välein samalle lahjansaajalle. Lahjan antaminen elinaikana useammalle saajalle tai kolmen vuoden välein samalla saajalle antaa verotuksellisesti erittäin edullisen jäämistösuunnittelun keinon sitä toteuttaa. On kuitenkin hyvä ottaa huomioon, että viimeisen kolmen vuoden aikana ennen kuolemaa annetut lahjat lasketaan yhteen perintöosuuden kanssa. Tämä voi jossakin tapauksessa tulla kalliimmaksi kuin vastaava testamenttimääräys.

Verosuunnittelun näkökulmasta omaisuuden pilkkominen testamenttimääräyksellä useammalle henkilölle on verrattain edullinen keino. Koska kaikkiin testamenttisaantoihin sovelletaan samaa perintöverotaulukkoa, ovat kaikki alle 20 000 euron arvoiset testamenttisaannot verovapaita riippumatta antajan ja saajan välisestä sukulaisuussuhteesta. Esimerkiksi useamman lapsenlapsen omaava mummo tai vaari voi testamentata jokaiselle lapsenlapselle 19 999 euroa ilman veroseuraamuksia. On muistettava, ettei asia ole niin yksinkertaista ja muut perintöoikeudelliset seikat, kuten rintaperillisten lakiosa, voivat olla esteenä tämän keinon käytämiselle.

Nykyinen voimassaoleva laki on lesken aseman kannalta kevennetty ja myös alaikäisten lasten asemaa on helpotettu. Leski saa vähentää perintöosastaan 60 000 euroa, joten hän voi saada jopa 80 000 euroa perintönä ilman veroseuraamuksia. Testamentilla voidaan turvata lesken asemaa vieläkin paremmin. Esimerkiksi hallintaoikeustestamentti luo leskelle perintöverottoman oikeuden hallita esimerkiksi kesämökkiä, kun omistusoikeus siihen on lapsilla. Tässä tapauksessa lapset ovat kuitenkin verovelvollisia omistusoikeudestaan.

Vaikka lahjalla ja erityisesti lahjan pilkkomisella on suuri rooli perintöverosuunnittelussa, perillisten yhdenvertaisuutta ajatellen testamentti voi joissakin tapauksissa muotoutua lahjaa järkevämmäksi vaihtoehdoksi. Tämä siksikin, ettei kuolema ole ajallisesti ennustettavissa. Jokaisen varallisuutta omistavan suomalaisen henkilön tulisi tehdä testamentti. Työn laatijan käsityksen mukaan se on kuitenkin harvinaista. Monet eivät sitä tule edes ajatelleeksi ja toiset eivät sitä ole tehneet tietämättömyyttään, vaikka moni on kuitenkin tarkka omista rahavaroistaan ja omaisuudestaan. Testamentilla voidaan turvata mahdollisen lesken asema puolison kuoleman jälkeen, toisaalta isoja varallisuuksia voidaan testamentilla määrätä useammalle taholle ja tukea vaikka jonkin yhdistyksen toimintaa. Testamentilla voidaan ottaa huomioon myös mahdollisen uusioperheen jäsenet, kuten lapsen puolison lapset lapsineen, jotka muutoin eivät perintöön olisi oikeutettuja. Toisaalta testamentilla voidaan määrätä siitä, ettei omaisuus mene lasten puolisojen käyttöön. Testamentti on todella viimeinen tahto, joka antaa perinnönjättäjälle vapaat kädet määrätä omaisuudestaan haluamallaan tavalla vieläpä verojen kannalta edullisesti.

Jäämistö- ja verosuunnittelu sekä siihen liittyvät toimet perittävän elinaikana antavat parhaat lähtökohdat omaisuuden jaolle. Tällöin perittävä voi itse määrätä haluamallaan tavalla itse kerryttämästään omaisuudesta. Ihanteellisin tilanne olisi, jos asiasta voitaisiin keskustella avoimesti kaikkien asiaan osallisten kesken. Tällöin perillisten ei tarvitse riidellä perittävän kuoleman jälkeen siitä mitä kenellekin kuuluu, koska joskus mitättömätkin asiat voivat aiheuttaa eripuraa. Hyvin usein ajatukset antajan ja saajan välillä voivat olla aivan päinvastaiset, eivätkä perilliset esimerkiksi halua kesämökkiä yhteisomitukseen, kuten perinnönjättäjä oli asian ajatellut.

Verottaja ja laki antavat verosuunnittelulle monta eri keinoa, mutta jokaisen on niitä käytettävä omista lähtökohdista parhaalla katsomallaan tavalla. Kaiken kaikkiaan onnistuneen jäämistö- ja verosuunnittelun pohjana on hyvissä ajoin aloitettu maltillinen aivotyöskentely ja avoin keskusteluilmapiiiri.

LÄHTEET

Aarnio, A. & Kangas, U. 2009. Suomen jäämistöoikeus I, Perintöoikeus. Hämeenlinna:

Kariston Kirjapaino Oy.

Avoliittolaki 13.6.1929/234

Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 14.1.2011/26

Lindholm, T. 2007. Lahjaverokirja. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lindholm, T. 2010. Perintöverokirja. Vantaa: Hansapaino Direct Oy.

Myrsky, M. & Ossa, J. 2008. Verotuksen perusteet. Helsinki: Karisto Oy.

Norri, M. 2010. Perintö ja testamentti, käytännön käsikirja. Hämeenlinna:

Kariston Kirjapaino Oy.

Ossa, J. 2009. Perinnön ja lahjan verokohtelu. Helsinki: WSOYpro.

Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378

Perintökaari 5.2.1965/40

Puronen, P. 2008. Perintö- ja lahjaverotus. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Puronen, P. 2009. Näin onnistut perintöverosuunnittelussa. Hämeenlinna:

Kariston Kirjapaino Oy.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535

TESTAMENTTI

Minä allekirjoittanut Tiina Tuominen (010233-4567) viimeisenä tahtonani määrään, että kuoltuani on omaisuuteni jaettava seuraavasti:

1. Kummilapselleni Hillevi Hiltuselle on maksettava pesän varoista 19 999 euroa.
2. Ystävättäreni Helmi Juntunen saa kaikki omistamani taulut.
3. Sisaren tyttäreni Silja Saikkonen saa kaikki kulta- ja hopeakoruni.
4. Kaikki muu omaisuuteni menee sisarelleni Sirpa Saikkoselle.

Jyväskylässä 29.10.2011

Tiina Tuominen
Taimikuja 10
40100 Jyväskylä

TODISTUS

Vartavasten kutsuttuina ja yhtä aikaa läsnä olevina todistamme täten, eläkeläinen Tiina Tuominen, jonka entuudestaan tunnemme, on tänään terveellä ja täydellä ymmärryksellä sekä vapaasta omasta tahdostaan ilmoittanut edellä sisältävän hänen viimeisen tahtonsa ja testamenttinsa ja sen omakätisesti allekirjoittanut.

Jyväskylässä 29.10.2011

Tero Tietäväinen

eläkeläinen

Jyväskylä

Tauno Terävä

konstaapeli

Jyväskylä

KESKINÄINEN TESTAMENTTI

Me allekirjoittaneet aviopuolisot määräämme täten, että kuoltuamme on omaisuutemme kanssa meneteltävä seuraavasti:

1. Toisen meistä kuoltua, jälkeenalävä saa kaiken pesämme omaisuuden täydellä omistusoikeudella, olkoon se millaista tahansa.
2. Molempien kuoltua jakaantuu omaisuutemme rintaperillistemme kesken siten kuin laki perimysjärjestyksestä säättää.
3. Toivomuksemme on, ettei lakiosaa ensiksi kuolleen jälkeen vaadittaisi. Jos joku rintaperillisistämme kuitenkin vaatii ja saa lakiosansa, on se, mitä hän on näin saanut, vähennettävä hänen perintöosastaan jälkeenalävän jälkeen toimitettavassa perinnönjaossa. Samalla määräämme, että meiltä omaisuutta perintönä saaneiden perillisten aviopuolisoilla ei ole oleva avio-oikeutta meiltä perittyyn tai testamentilla saatuun omaisuuteen, ei sen sijaan tulleeeseen omaisuuteen eikä niiden tuottoon.

Kajaanissa 6.6.2011

Viljami Virtanen
Kainuunkatu 12 B
87100 Kajaani

Vilma Virtanen
Kainuunkatu 12 B
87100 Kajaani

TODISTUS

Vartavasten kutsuttuina ja yhtä aikaa läsnä olevina todistamme täten, aviopari Vilma ja Viljami Virtanen, jotka molemmat entuudestaan tunnemme, on tänään terveellä ja täydellä ymmärryksellä sekä vapaasta omasta tahdostaan ilmoittaneet edellä olevan sisältävän heidän viimeisen tahtonsa ja testamenttinsa sekä sen omakätisesti allekirjoittaneet.

Kajaanissa 6.6.2011

Pietari Pykälä
varatuomari
Kajaani

Paula Pykälä
sihteeri
Kajaani

IRTAIMEN LAHJAKIRJA

Lahjanantaja	Leipuri Matti Meikäläinen (010145-4556) Mestarileipurintie 8 A, 06500 HELSINKI	
Lahjansaaja	Ylioppilas Marjaana Meikäläinen Ylioppilaankuja 5 B 56, 00240 HELSINKI	
Lahjoituksen kohde	Asunto Oy Mestarileipurin osakkeet 1-50, jotka oikeuttavat 75 neliömetrin suuruisen 2 h + k + s hallintaan, osoitteessa Mestarileipurintie 8 A, 06500 HELSINKI	
Lahjan ehdot	Omistusoikeus lahjoitettuihin osakkeisiin siirtyy lahjasaajalle tämän lahjakirjan allekirjoituksin. Lahjoittaja pidättää itsellään osakkeisiin elinikäisen hallintaoikeuden. Lahjoitetut osakkeet luovutetaan lahjasaajalle siirtomerkinnöin varustettuna lahjakirjan allekirjoittamisen yhteydessä. Lahjansaajan aviopuolisolla ei ole avio-oikeutta tähän lahjaan, sen sijaan tulleeeseen omaisuuteen eikä niiden tuottoon. Tämä lahja ei ole ennakkoiperintöä. Tätä lahjakirjaa on laadittu kaksi samanlaista kappaletta, yksi lahjanantajalle ja yksi lahjansaajalle.	
Paikka ja aika	Helsingissä 1.10.2010	
	_____	_____
	Matti Meikäläinen	Marjaana Meikäläinen
Todistavat	_____	_____
	Jesse Salonen	Sirpa Salonen

PERUKIRJA

LAADITTU Helsingissä 1.3.2010 perinnönjättäjän kotona osoitteessa Mannerheimintie 2, 00100 Helsinki.

PERINNÖNJÄTTÄJÄ

Virtanen, Matti Matias

Henkilötunnus: 2.2.1952 - 001V

Kuolinpäivä 4.1.2010

Ammatti: Insinööri

Asuinpaikka: Mannerheimintie 2, 00100 Helsinki

PESÄNOSAKKAAT

Leski Vilma Virtanen (150550-546H), toimistotyöntekijä
Mannerheimintie 2, 00100 Helsinki

Poika Jarkko Virtanen (230378-8787), teknikko
Tietöntie 10 A, 00210 Helsinki

Tytär Laura Tuulonen (270580-654L), parturi
Kiharakuja 15 K, 00320 Helsinki

LÄSNÄ TOIMITUKSESSA

Toimituksessa olivat läsnä uskotut miehet ja kaikki edellä mainitut pesän osakkaat. Merkittiin, että pesän osakkaille oli tieto perunkirjoituksen ajasta ja paikasta toimitettu lesken toimesta suullisesti 15. helmikuuta 2010.

ASIAKIRJAT

Perukirjan perusteeksi esitettiin seuraavat asiakirjat:

- sukuselvitykset ja virkatodistukset perittävästä ja pesänosakkaista (liitteenä)
- pankkien saldoilmoitukset talletuksista
- selvitys arvopapereista ja kiinteistöstä sekä
- kuitit hautauskuluista

PESÄN ILMOITTAJA

Pesän ilmoittajana oli leski Vilma Virtanen.

AVIOEHDO, TESTAMENTTI JA ENNAKKOPERINNÖT

Puolisot eivät olleet tehneet avioehtosopimusta eikä perinnönjättäjä ollut tehnyt testamenttia. Puolisot eivät myöskään ole antaneet ennakoperintöä, lahjaa tai muuta etuutta, joka olisi otettava huomioon perintöveroa määrättäessä.

TIEDONANNOT

Perintöverotusta koskevia lisätietoja antaa ja tiedoksiantoja vastaanottaa pesänhoitajana toimiva Vilma Virtanen (osoite yllä). Puh. 734 897. Tämän jälkeen leski Vilma Virtanen ilmoitti pesän varat ja velat, jotka merkittiin perukirjaan, varat uskottujen miesten arvioimina, seuraavasti:

I PERINNÖNJÄTTÄJÄN VARAT

1.1 Käteinen raha	100,00 €
1.2 Pankkitalletukset korkoineen, Paavolan konttori tilinumero 473460-3333	2 883,62 €
1.3 Arvopaperit Systems Oy osakkeita 150 kpl	1 950,00 €
1.4 Kiinteistö Hartolan kunnan Kitulan kylässä sijaitseva tila Nuppula RN:o 1:474. Tilan pinta-ala on 0,5883 ha. Lainhuuto tilaan on Matti Virtasen nimissä.	<u>25 000,00 €</u>
Perinnönjättäjän varat yhteensä	29 933,62 €

II PERINNÖNJÄTTÄJÄN JA LESKEN YHTEISET VARAT

1.1 Arvopaperit As Oy Mannerheimintie 2:n osakkeet 1 - 5, jotka oikeuttavat hallitsemaan 3 huonetta ja keittiö käsittävää huoneistoa. Pinta-ala on 73 neliometriä.	140 000,00 €

1.2 Asuntoirtoimisto

Irtaimistoon kuuluu tavanomainen kalusto

ja kodinkoneet.

1 000,00 €

Yhteiset varat yhteensä

141 000,00 €

III LESKEN VARAT

1.1 Käteinen raha

60,00 €

1.2 Arvopaperit Huvikumpu Oy:n osakkeet

nrot 10 - 30, 20 kpl

2 000,00 €

Lesken varat yhteensä

2 060,00 €

IV PESÄN VELAT JA POISTOT

1. Hautajaiskulut

Hautauspalvelu

2 000,00 €

Hautakivivaraus

1 500,00 €

2. Perunkirjoituskulut

Uskottujen miesten palkkio

500,00 €

Virkatodistusten lunastus

8,00 €

Pankin kulut

10,00 €

Pesän velat ja poistot yhteensä

4 018,00 €

V YHTEENVETO

Perinnönjättäjän varat

29 933,62 €

Perinnönjättäjän ja lesken yhteiset varat

141 000,00 €

Lesken varat

2 060,00 €

Pesän velat ja poistot

4 018,00 €

TIEDOKSIANTOJA

Leski Vilma Virtanen ilmoitti perunkirjoitustilaisuudessa pidättävänsä itsellään PK 3 luvun 1a § mukaisen oikeuden pitää puolisoiden yhteinen koti jakamattomana hallinnassaan.

VAKUUTUS

Perunkirjoitus lopetettiin seuraavin vakuutuksin:

Pesän ilmoittajana vakuutan valaehdoisesti, että perunkirjoitusta varten antamani tiedot ovat oikeat ja etten tahallisesti ole jättänyt mitään ilmoittamatta.

Paikka ja aika edellä mainitut.

Vilma Virtanen
toimistotyöntekijä

Perunkirjoituksen uskottuina miehinä todistamme täten, että olemme kaiken perukirjaan oikein merkinneet ja pesän varat parhaan ymmärryksemme mukaan arvioineet.

Paikka ja aika edellä mainitut.

Paavo Pykälä
varatuomari

Päivi Pykälä
sihteeri

(Lindholm 2010, 170 - 173)

